

Balanceren in de Biesbosch

samen werken aan het behouden en versterken van de Biesbosch voor toekomstige generaties

Nationaal Park
De Biesbosch

Gemeente Altena

Dordrecht

gemeente Drimmelen

staatsbosbeheer

Balanceren in de Biesbosch

samen werken aan het behouden en versterken van de Biesbosch
voor toekomstige generaties

Opdrachtgever:
Parkschap Nationaal Park De Biesbosch
Postbus 8
3300 AA Dordrecht

Auteur:
Orbis
Moorland 4
5688 GA Oirschot

Fotografie:
Nationaal Park De Biesbosch
NLDelta
Marianne den Braven

Vormgeving:
Kornuiten.com

December 2020

ORBIS
natuur | landschap | klimaat

Nationaal Park
De Biesbosch

Deeneplaat

Voorwoord

Een sterke Biesbosch voor en van ons allen!

Voor u ligt de gebiedsvisie voor de Biesbosch, tot stand gebracht in goede gesprekken met onze netwerkpartners. We zijn trots op dit product waarmee een mooie basis wordt gelegd om samen met onze partners in het gebied aan de slag te gaan!

De totstandkoming van de gezamenlijk ontwikkelde gebiedsvisie loopt samen op met de verandering van de bestuursstructuur voor ons prachtige natuurgebied. Het Parkschap als Gemeenschappelijke Regeling van lokale overheden houdt op te bestaan. Het maakt ruimte voor een publieke samenwerking van Staatsbosbeheer en de drie Biesboschgemeenten Altena, Dordrecht en Drimmelen, als onderdeel van een publiek-private samenwerking met een breed netwerk van betrokken partners. De nieuwe samenwerking richt zich op het bewaken van de balans tussen natuur en recreatie in ons nationaal én internationaal bekende natuurgebied.

Naar het voorbeeld van de participatiesamenleving waarmee gemeenten in de afgelopen jaren al hebben kennisgemaakt, is het ook voor de natuur mogelijk om op deze manier te werk te gaan. Overheden, gebruikers, natuurverenigingen en ondernemers nemen hierbij gezamenlijk verantwoordelijkheid voor het bewaken van de balans tussen natuur en recreatie in het gebied.

We werken in de Biesbosch samen om het gebied te behouden en versterken voor toekomstige generaties. Om de unieke natuurwaarden in het gebied te behouden en versterken en tegelijkertijd de toeristisch-recreatieve en economische mogelijkheden in en om het gebied voort te kunnen zetten en uit te kunnen bouwen. Zo blijft het gebied aantrekkelijk voor de inwoners van de omliggende steden en dorpen en voor de toeristische bezoekers, maar ook voor de toeristisch recreatieve ondernemers in en om de Biesbosch en voor de regionale economie.

In de voorliggende gebiedsvisie wordt het uitvoeringsprogramma op hoofdlijnen beschreven. De uitwerking ervan pakken we samen met het netwerk op. Hierbij vragen we van alle betrokkenen eigen verantwoordelijkheid en eigenaarschap, zowel op de visie als de uitvoering. De komende jaren zal een Biesboschregisseur de netwerksamenwerking en de hierbij behorende verantwoordelijkheid op- en uitbouwen. Het vraagt om vertrouwen en elkaar aanspreken op een Biesbosch die voor mens en dier en flora, nog mooier en beter kan worden dan hij tot nu toe was.

Wat zou het mooi zijn als we in 2021, het jaar dat we de 600e verjaardag van de Biesbosch vieren, op basis van deze visie en een bijbehorend uitvoeringsprogramma, met alle partijen die er bij betrokken zijn aan de slag kunnen gaan in het gebied.
Het gebied dat de Nederlandse delta van eeuwen zichtbaar maakt, verdient het!

Sandra den Adel-Aartsen
Provinciehoofd Zuidwestelijke Delta Staatsbosbeheer

Roland van Vugt
Wethouder gemeente Altena

Marco Stam
Wethouder gemeente Dordrecht

Lieke Schuitmaker
Wethouder gemeente Drimmelen

Max Hoefeijzers
Voorzitter bestuurscommissie Parkschap Nationaal Park De Biesbosch

Inhoudsopgave

Voorwoord 5

Samenvatting 8

1. Inleiding 10
   - 1.1 Aanleiding gebiedsvisie 10
   - 1.2 Gebiedsvisie als kader voor netwerksamenwerking 10
   - 1.3 Toelichting proces 10
   - 1.4 Leeswijzer 11

2. Afbakening gebiedsvisie 12
   - 2.1 Beschrijving en afbakening gebied 12
   - 2.2 Inhoudelijke afbakening 13
   - 2.3 Partners in de netwerksamenwerking 13
   - 2.4 Rollen en belangen Staatsbosbeheer en de drie gemeenten 13

3. Balans tussen natuur en recreatie 16
   - 3.1 Missie en visie 16
   - 3.2 Unieke natuurwaarden 16
   - 3.3 Balans natuur en recreatie 17

4. Regulering en toezicht/handhaving 18
   - 4.1 Ambitie 18
   - 4.2 Doelstellingen 19

5. Belangenbehartiging en omgevingsmanagement 20
   - 5.1 Ambitie 20
   - 5.2 Doelstellingen 20

6. Recreatie en toerisme 24
   - 6.1 Ambitie 24
   - 6.2 Doelstellingen 24

7. Bezoekersmanagement 27
   - 7.1 Ambitie 27
   - 7.2 Doelstellingen 27

8. Communicatie en marketing 28
   - 8.1 Ambitie 28
   - 8.2 Doelstellingen 29

9. Educatie 30
   - 9.1 Ambitie 30
   - 9.2 Doelstellingen 30

10. Uitvoeringsprogramma 33
    - 10.1 Regulering en toezicht/handhaving 33
    - 10.2 Belangenbehartiging en omgevingsmanagement 33
    - 10.3 Recreatie en toerisme 34
    - 10.4 Bezoekersmanagement 34
    - 10.5 Communicatie en marketing 36
    - 10.6 Educatie 37

Bijlagen

Bijlage 1 Overzichtskaart gebied de Biesbosch 41

Bijlage 2 Relevante (beleids)kaders 42

- Nationale parken in Nederland 42
- NLDelta 43
- Wet natuurbescherming en Beheerplan Natura 2000 44
- Recreatieve Zonering 45
- Omgevingswet, omgevingsvisies en omgevingsplannen 45

Bijlage 3 Stakeholders 46

Bijlage 4 Verslag werksessies 47

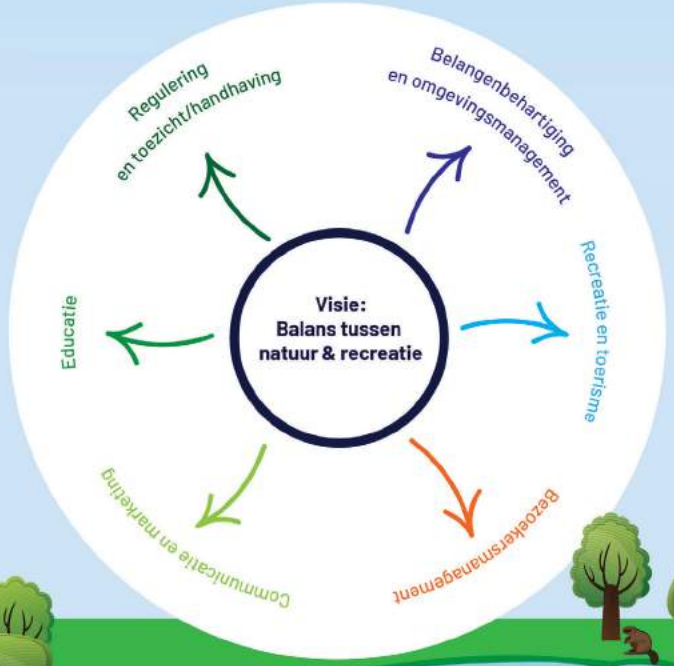
Kleine Noordwaard

Gebiedsvisie als kader voor netwerksamenwerking

Staatsbosbeheer en de gemeenten Altena, Dordrecht en Drimmelen gaan vanaf 2021 op een nieuwe manier samenwerken in de Biesbosch. Er wordt een netwerksamenwerking vormgegeven met alle partners die actief zijn in het gebied. De gebiedsvisie Biesbosch beschrijft vanuit de netwerksamenwerking de visie en ambities voor de ontwikkeling van het gebied. De visie geeft op strategisch niveau richting aan de netwerksamenwerking.

Missie

'De waarden van de Biesbosch vergroten voor toekomstige generaties'

Ambitie regulering en toezicht/handhaving:
Het gezamenlijk opstellen van eenduidige regels en kaders voor de Biesbosch en gezamenlijk zorgdragen voor de veiligheid in het gebied.

Doelstellingen
- meer eenduidige regelgeving;
- vasthouden en verbeteren van de veiligheid;
- gezamenlijke en eenduidige uitvoering van toezicht en handhaving;
- versterken van de samenwerking met partners.

Ambitie belangenbehartiging en omgevingsmanagement:
Het gezamenlijk uitdragen van de belangen van het gebied en zicht krijgen en houden op ontwikkelingen in en om de Biesbosch.

Doelstellingen
- vergroten van de aandacht voor de belangen van de Biesbosch;
- blijvend aandacht vragen voor de Biesbosch als icoon binnen NLDelta;
- actiever bijdragen aan de ontwikkelingen rondom NLDelta;
- effectiever samenwerken met de provincies Noord-Brabant en Zuid-Holland;
- versterken van het netwerk van samenwerkingpartners (in de netwerksamenwerking);
- beter zicht krijgen op ontwikkelingen in de omgeving van de Biesbosch;
- verbeteren van de afstemming tussen Staatsbosbeheer en de drie gemeenten.

Ambitie educatie:
Het uitwerken van een educatieprogramma voor het gebied, als onderdeel van het educatieprogramma voor NLDelta.

Doelstellingen
- benutten van de samenwerking met NLDelta;
- meer scholen laten deelnemen aan het scholenprogramma;
- verder versterken van het netwerk van vrijwillige gidsen;
- verder versterken en ontwikkelen van het gastherennetwerk;
- inzetten op bewustwording bij de bezoekers.

Ambitie recreatie en toerisme:
Ruimte bieden voor duurzame recreatieve ontwikkelingen op de juiste plek en voor de juiste bezoekersgroepen.

Doelstellingen
- versterken van het voorzieningenniveau;
- beter benutten van de bestaande intensieve recreatiegebieden;
- verduurzamen van de recreatieve en toeristische voorzieningen;
- inzetten op klimaatadaptatie gekoppeld aan recreatieve en toeristische voorzieningen;
- meer vormen van duurzame financiering genereren.

Ambitie communicatie en marketing:
Het realiseren van een sterk netwerk dat goed op de hoogte is van ontwikkelingen en actualiteiten in het gebied en dat elkaar weet te vinden. Communicatie en marketing inzetten als middel om de gewenste bezoekersgroepen aan te spreken, bezoekers te sturen en de bewustwording van bezoekers te vergroten.

Doelstellingen
- vergroten betrokkenheid en eigenaarschap binnen de netwerksamenwerking;
- versterken netwerksamenwerking;
- verder uitbouwen en benutten van het merk Biesbosch;
- communicatie en marketing meer aansluiten op de recreatieve zonering en bezoekersmanagement;
- vergroten van de bewustwording van bezoekers;
- gerichter communiceren richting bezoekersgroepen die interessant zijn voor het gebied;
- de verwachting van de bezoekers en de zogeheten klantreis beïnvloeden;
- meer eenduidigheid in de communicatie naar bezoekers.

Ambitie bezoekersmanagement:
Het sturen van bezoekers van het gebied in plaats, tijd en activiteit.

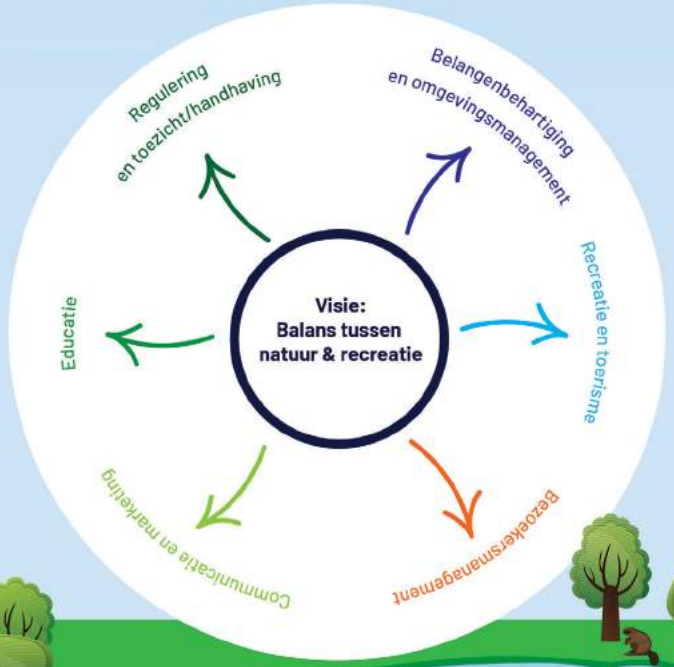
Doelstellingen
- beter laten aansluiten van de recreatieve voorzieningen op de recreatieve zonering;
- communicatie en marketing meer richten op het sturen van bezoekers;
- beter benutten van de schil rondom het gebied;
- bezoekers meer spreiden in de tijd.

Betrokken partijen en samenwerkingspartners

- agrariërs - bewoners - bezoekers - bezoekerscentra - Biesbosch Streekfonds - Evides - Biesboschgastheren - gemeente Altena - gemeente Dordrecht - gemeente Drimmelen - IVN - marketingorganisaties - natuurverenigingen - - NLDelta - omliggende gemeenten - ondernemers - provincie Noord-Brabant - provincie Zuid-Holland - Rijkswaterstaat - Staatsbosbeheer - (sport)vissers - veerpondeigenaren - vrijwilligersorganisaties- waterschappen - waterscouts - (water)sportverenigingen

Uitvoeringsprogramma

Op basis van de visie wordt door de netwerksamenwerking een uitvoeringsprogramma uitgewerkt met projecten en activiteiten, voorzien van financiering en betrokken partijen. Hierbij zijn alle partijen in de netwerksamenwerking gezamenlijk verantwoordelijk voor de uitvoering. Eigenaarschap en eigen verantwoordelijkheid zijn hierbij belangrijke sleutelwoorden.

Regulering en toezicht/handhaving
- opstellen en actueel houden Biesboschverordening;
- verlenen van vergunningen, ontheffingen en toestemmingen;
- invulling geven aan recreatieve zonering;
- uitvoering geven aan de dienstverleningsovereenkomst;
- uitvoering geven aan het samenwerkingsconvenant;
- opstellen van een integraal veiligheidsbeleid voor de Biesbosch.

Belangenbehartiging en omgevingsmanagement
- structurele bespreekpunten agenderen voor overleg Staatsbosbeheer en de gemeenten Altena, Dordrecht en Drimmelen;
- afspraken maken over afvaardiging richting NLDelta en terugkoppeling hierover;
- afspraken maken met provincies Noord-Brabant en Zuid-Holland over de samenwerking met De Biesbosch;
- versterken en onderhouden van de netwerksamenwerking;
- aanstellen van een Biesboschregisseur

Educatie
- opzetten gezamenlijk scholenprogramma met alle bijbehorende activiteiten;
- opleiding en coördinatie van de vrijwillige gidsen in de Biesbosch (met bijbehorende activiteiten);
- behoud en ontwikkeling van het gastherennetwerk in de Biesbosch (met alle bijbehorende activiteiten);
- verkennen overige projecten en activiteiten.

Recreatie en toerisme
- opstellen van een gezamenlijk recreatieplan;
- toetsen van nieuwe recreatieve activiteiten aan vereisten voor duurzaamheid en aan de recreatieve zonering;
- (stimuleren van) verduurzamen en klimaatadaptief maken van bestaande en nieuwe recreatieve en toeristische voorzieningen.

Communicatie en marketing
- opstellen beknopt communicatieplan gericht op de netwerksamenwerking (interne communicatie);
- periodiek overleg met de partners op het gebied van communicatie en marketing;
- opstellen van een marketingplan gericht op het merk Biesbosch (mede in relatie tot NLDelta);
- afspraken vastleggen over communicatie-uitingen;
- themajaar 600 jaar Sint Elisabethvloed benutten.

Bezoekersmanagement
- in het recreatieplan inzetten op de juiste voorzieningen op de juiste plekken (op basis van de recreatieve zonering);
- verkenning uitvoeren naar gebieden waar de recreatieve voorzieningen versterkt kunnen worden (al dan niet in combinatie met de ontwikkeling van nieuwe natuur);
- verkennen of de druktemeter van Visit Brabant ingezet kan worden als communicatiemiddel;
- inzetten op communicatie om de bewustwording van bezoekers te verbeteren en (gedrags)regels over te brengen ;
- versterken van de samenwerking met en tussen ondernemers en vrijwilligers;
- NLDelta benutten om bezoekers over een groter gebied te spreiden.

1. Inleiding

Het Natura 2000-gebied De Biesbosch is een uniek en omvangrijk zoetwatergetijdengebied met hoge ecologische waarden. Het wordt gevormd door kreken, moerassen en platen en is van belang voor een groot aantal soorten, waaronder de bever, ijsvogel, blauwborst, noordse woelmuis, fint en grote modderkruiper. Rondom het Natura 2000-gebied liggen open agrarische gebieden en besloten bosgebieden. Ook deze gebieden kennen hoge natuur- en/of landschapswaarden. Het gehele gebied is een belangrijk onderdeel van de Nederlandse delta en onderdeel wordt van het Nationaal Park NLDelta in oprichting.

Naast behoud en versterking van de natuurwaarden in het gebied staat ook de natuurbeleving centraal. De Biesbosch is een belangrijk recreatiegebied voor veel mensen. Inwoners van Dordrecht en de Brabantse kant van De Biesbosch gebruiken het gebied om er op verschillende manieren te recreëren. Daarnaast is het gebied vanwege de unieke natuurwaarden (inter)nationaal een trekpleister voor toeristen en een belangrijke drager voor de vrijetijdseconomie in de omliggende steden en dorpen.

1.1 Aanleiding gebiedsvisie

De samenleving verandert. Eigen verantwoordelijkheid en participatie vanuit inwoners en organisaties worden steeds belangrijker. Staatsbosbeheer en de gemeenten Altena, Dordrecht en Drimmelen gaan daarom vanaf 2021 op een nieuwe manier samenwerken aan de Biesbosch. Er wordt een netwerksamenwerking vormgegeven waarin samengewerkt wordt met meerdere partijen, waarbij gelijkwaardigheid en eigen verantwoordelijkheid centraal staan en waarbinnen ruimte is voor participatie en flexibiliteit. Ten behoeve van de netwerksamenwerking is in opdracht van Staatsbosbeheer en de drie gemeenten een gebiedsvisie opgesteld.

Staatsbosbeheer en de gemeenten gaan (verder) bouwen aan een sterk netwerk van partijen met een gemeenschappelijke visie en ambitie voor de Biesbosch. Dit zijn naast Staatsbosbeheer en de gemeenten, Rijkswaterstaat, IVN, ondernemers in en rond het gebied, (watersport)verenigingen, vrijwilligers, et cetera. Partijen binnen het netwerk zoeken samenwerking met elkaar op inhoudelijke thema's en waar samenwerking een meerwaarde heeft.

In november 2019 heeft het algemeen bestuur (AB) van het Parkschap gekozen voor deze nieuwe vorm van samenwerken. Aan Staatsbosbeheer en de gemeenten is voorgesteld het Parkschap op te heffen. Dit besluit heeft in het voorjaar van 2020 geleid tot definitieve besluitvorming over het opheffen van het Parkschap en het vormen van de nieuwe netwerksamenwerking.

Nieuwe standaard voor Nationale Parken

Tegelijkertijd is vanuit het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit de transitie in gang gezet naar een nieuwe standaard en nieuwe criteria voor de Nationale Parken in Nederland. Doelstelling is de kwaliteiten van de parken te verhogen, de betrokkenheid van de samenleving bij de natuur te versterken en de marktpositie van de nationale parken te vergroten.

Vanuit het Parkschap wordt met een aantal partijen uit de omgeving toegewerkt naar één groot Nationaal Park NLDelta. Begin 2021 vraagt NLDelta bij het ministerie van LNV de status van Nationaal Park aan. Dit betekent dat De Biesbosch op termijn deel uitmaakt van het grotere Nationaal Park NLDelta. Het gebied de Biesbosch is een belangrijk icoon binnen NLDelta.

1.2 Gebiedsvisie als kader voor netwerksamenwerking

De gebiedsvisie Biesbosch beschrijft vanuit de netwerksamenwerking de visie en ambities voor de ontwikkeling van het gebied. De visie geeft op strategisch niveau richting aan de netwerksamenwerking. Op basis van de visie wordt door de netwerksamenwerking een uitvoeringsprogramma uitgewerkt met projecten en activiteiten, voorzien van financiering en betrokken partijen.

Staatsbosbeheer en de gemeenten worden verantwoordelijk voor het opstellen van en het actueel houden van de gebiedsvisie. Voor de uitvoering zijn daarentegen alle partijen gezamenlijk verantwoordelijk. Hierbij zijn eigenaarschap en eigen verantwoordelijkheid belangrijke sleutelwoorden.

1.3 Toelichting proces

De gebiedsvisie borduurt voort op de bestaande kaders voor het gebied en de bestaande en nieuwe ambities vanuit alle partijen in de netwerksamenwerking. Hiervoor zijn alle bestaande beleidsdocumenten, beleidskaders, visies en ambitiedocumenten bestudeerd in een bureaustudie. Daarna is gesproken met Staatsbosbeheer en de drie gemeenten, niet alleen over de huidige kaders, maar ook over de visie op de (samenwerking in de) toekomst.

In een vervolgfase zijn de stakeholders uit het gebied geraadpleegd. In verschillende digitale werksessies is de stakeholders gevraagd wat zij belangrijk vinden en welke kansen en bedreigingen zij ervaren. Daarnaast is de stakeholders gevraagd wat zij willen gaan doen in het gebied. Naast deze digitale werksessies is een vragenlijst verspreid

onder de stakeholders om aanvullend op de werksessies input op te halen.

Met de provincies Noord-Brabant en Zuid-Holland en met Rijkswaterstaat en IVN is in deze fase ook afzonderlijk gesproken. Hierbij zijn beleidskaders, ambities, wensen, kansen en bedreigingen aan bod gekomen. Ook is gesproken over rollen en verantwoordelijkheden van de genoemde partijen in het gebied.

De input vanuit de bureaustudie, interviews, werksessies, verdiepende gesprekken en vragenlijsten is verwerkt in voorliggende gebiedsvisie.

1.4 Leeswijzer

De gebiedsvisie bestaat uit twee onderdelen:

- Een visiedocument waarin de missie, visie en ambities op strategische onderwerpen worden beschreven. Vanuit deze missie en de ambities wordt in het visiedocument een vertaalslag gemaakt naar doelstellingen.
- Een uitvoeringsprogramma op hoofdlijnen waarin per thema de activiteiten worden benoemd die hieruit voortkomen. Het uitvoeringsprogramma wordt op een later moment door de netwerksamenwerking uitgewerkt in concrete projecten en activiteiten.

In hoofdstuk 2 wordt de afbakening van de visie beschreven met een beschrijving van het gebied, de partners in de netwerksamenwerking en de rollen en belangen van Staatsbosbeheer en de gemeenten Altena, Dordrecht en Drimmelen. In hoofdstuk 3 wordt de missie en visie op hoofdlijnen geschetst en wordt een inleiding gegeven op de thema's van de gebiedsvisie. Deze thema's worden in de hierna volgende hoofdstukken 4 tot en met 9 uitgewerkt. Hierbij worden per thema steeds de ambitie en doelstellingen beschreven. Vanuit deze ambities en doelstellingen wordt in hoofdstuk 10 een uitvoeringsprogramma op hoofdlijnen beschreven.

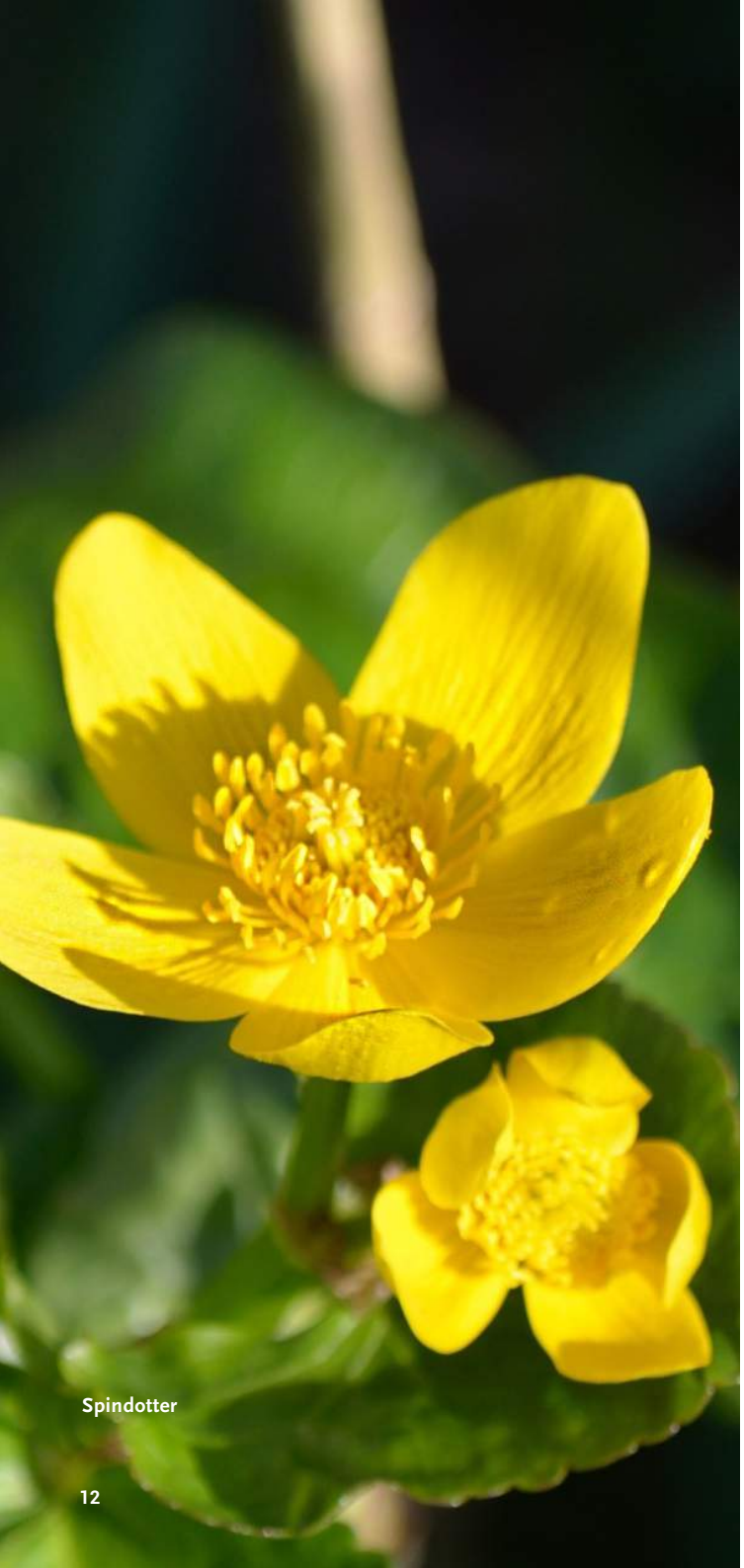
Bijlage 1 bevat de overzichtskaart van het gebied.
Bijlage 2 is een samenvatting opgenomen van verschillende relevante (beleids)kaders en ontwikkelingen in en rond de Biesbosch.
Bijlage 3 bevat een opsomming van de stakeholders die betrokken zijn bij het opstellen van de gebiedsvisie.
Bijlage 4 is het verslag van de werksessies met de stakeholders opgenomen.

Huiswaard

Wat is een netwerksamenwerking?

Een netwerksamenwerking is een duurzame samenwerking tussen meerdere partijen gericht op een gemeenschappelijke visie of ambitie die niet door de partijen afzonderlijk kan worden bereikt. Binnen de netwerksamenwerking kan in verschillende teams of groepen worden samengewerkt aan verschillende thema's, projecten of activiteiten. Het netwerk kan voortdurend veranderen van samenstelling; nieuwe partijen kunnen aansluiten en nieuwe thema's of projecten kunnen gezamenlijk aangepakt worden.

Spindotter

2. Afbakening gebiedsvisie

Dit hoofdstuk beschrijft de afbakening van de gebiedsvisie. De begrenzing wordt beschreven, de inhoudelijke afbakening van de visie, de partners binnen de netwerksamenwerking worden benoemd en er wordt ingegaan op de rollen van Staatsbosbeheer en de drie gemeenten.

2.1 Beschrijving en afbakening gebied

De gebiedsvisie heeft in de basis betrekking op het gebied dat wordt gevormd door de natuurgebieden die horen bij het Natura 2000-gebied en het huidige Nationaal Park De Biesbosch, het dagrecreatiegebied de Hollandse Biesbosch, de Nieuwe Dordtse Biesbosch en op de Noordwaard. Dit gebied duiden we in de gebiedsvisie aan als het (natuur) gebied of de Biesbosch.

Ontwikkelingen rondom het natuurgebied kunnen invloed hebben op het gebied. Omdat de natuurwaarden worden aangetast of juist omdat er kansen liggen om de natuur te versterken en/of ontlasten. Daarom wordt ook de schil rondom het natuurgebied in deze gebiedsvisie beschouwd.

De Biesbosch is één van de iconen binnen het nationale park in oprichting NLDelta. NLDelta omvat daarnaast ook het Haringvliet en de gebieden rond Kinderdijk en Slot Loevenstein. Deze gebieden vallen buiten de scope van deze gebiedsvisie.

In bijlage 1 is een kaart met de gebiedsafbakening opgenomen.

Natura 2000 begrenzing

Voor de Wet natuurbescherming is de begrenzing van het Natura 2000-gebied leidend. De begrenzing van het Natura 2000-gebied de Biesbosch is bepaald aan de hand van de ligging van de habitattypen waarvoor het gebied is aangewezen. De begrenzing komt grotendeels overeen met de begrenzing van het Nationaal Park De Biesbosch. Het grootste deel van de Biesbosch is in eigendom en beheer bij Staatsbosbeheer. Aanzienlijke delen van het gebied (de Nieuwe Merwede en de Amer) zijn in eigendom van het Rijksvastgoedbedrijf en in beheer bij Rijkswaterstaat.

Dagrecreatiegebied de Hollandse Biesbosch

Het dagrecreatiegebied de Hollandse Biesbosch is het gebied rondom het bezoekerscentrum aan de Baanhoekweg in Dordrecht. Het gebied ligt aan de rand van het huidige Nationaal Park De Biesbosch en het Natura 2000-gebied. Het wordt grotendeels omsloten door het Zuid-Hollandse deel van het huidige Nationaal Park. In het gebied zijn verschillende recreatieve voorzieningen aanwezig: bezoekerscentrum, speelweiden, zwemvijver (Recreatiestrand Merwelanden), fiets- en wandelpaden, educatieve en themawandelpaden, wielerparcours, golfbaan, sterrenwacht en horecavoorzieningen. Het gebied vervult een belangrijke functie als recreatiegebied voor de inwoners van de stad Dordrecht.

Nieuwe Dordtse Biesbosch

De Nieuwe Dordtse Biesbosch is een voormalig landbouwgebied dat is omgevormd naar een gevarieerd natuur- en recreatiegebied. Het gebied ontwikkelt zich tot een Biesboschachtig landschap met een duurzaam, robuust watersysteem als basis. Het gebied grenst enerzijds aan de Dordtse Biesbosch en ligt net buiten het huidige Nationaal Park en de begrenzing van het Natura 2000-gebied. Anderzijds grenst het gebied aan de stadsrand van Dordrecht. Hiermee vervult ook dit gebied een belangrijke functie als recreatiegebied voor de inwoners van de stad. Er zijn

in het gebied verschillende wandel-, fiets- en ruiterroutes gerealiseerd.

Noordwaard

Ook de Noordwaard is een voormalig landbouwgebied dat is omgevormd naar natuur. Het gebied is vanuit het landelijke project Ruimte voor de Rivier ingericht. Hoofddoelstellingen zijn dan ook de (hoog)waterveiligheid en ruimtelijke kwaliteit. Bij hoge waterstanden in de omliggende rivieren kan het gebied overstromen. Veel gronden in het gebied zijn nog agrarisch in gebruik, maar het gebied ontwikkelt zich steeds meer als waardevol natuurgebied. Daarnaast zijn in het gebied recreatiemogelijkheden toegevoegd. Rijkswaterstaat is eigenaar van het gebied en een beheervisie voor het gebied wordt opgesteld met verschillende partners (gemeente Altena, Staatsbosbeheer).

2.2. Inhoudelijke afbakening

De gebiedsvisie gaat in op de onderwerpen waar de partners in de netwerksamenwerking gezamenlijk aan werken. Uitgangspunt hierbij is dat elke partij de eigen bevoegdheden behoudt en samenwerkt waar dat meerwaarde heeft of noodzakelijk is.

Het beheer van het Natura 2000-gebied blijft bijvoorbeeld de verantwoordelijkheid van Staatsbosbeheer en valt buiten de netwerksamenwerking. Ook wonen en werken in en rond de Biesbosch valt buiten de focus van de gebiedsvisie. De kaders hiervoor worden bepaald door de individuele gemeenten in de omgevingsvisies en omgevingsplannen.

2.3 Partners in de netwerksamenwerking

Belangrijke stakeholders in het natuurgebied zijn natuurlijk de grondeigenaren en de gemeenten. Staatsbosbeheer is eigenaar van ongeveer 95% van het Natura 2000-gebied. De resterende gronden zijn in eigendom van de gemeente Dordrecht, Rijkswaterstaat of particuliere grondeigenaren. Het gebied ligt verspreid over drie gemeenten: Altena, Dordrecht en Drimmelen.

Staatsbosbeheer en de drie gemeenten gaan binnen de netwerksamenwerking een nieuwe samenwerking aan op basis van een samenwerkingsovereenkomst. Hierin worden de taken en verantwoordelijkheden van de vier partners verankerd. Hiervoor wordt een overlegstructuur in het leven geroepen om te sturen op de taken en verantwoordelijkheden van de vier partners.

Een belangrijke taak voor Staatsbosbeheer en de drie gemeenten is het versterken van de netwerksamenwerking. Bij de netwerksamenwerking kunnen alle stakeholders uit het natuurgebied en de schil rondom het natuurgebied aansluiten en partner worden. Bijvoorbeeld ondernemers in en rond de Biesbosch, gebruikersgroepen van het gebied, zoals (sport) vissers en watersportverenigingen, natuurverenigingen, vrijwilligersorganisaties en bewoners. Veel stakeholders zijn betrokken bij het opstellen van voorliggende gebiedsvisie. Een opsomming van de betrokken stakeholders is te vinden in bijlage 3.

De netwerksamenwerking wordt vanaf 2021 vormgegeven en kan in jaren hierna versterkt worden. Dit betekent dat de samenwerking tussen de partners geïntensiveerd kan worden en dat er nieuwe partners kunnen worden toegevoegd aan de netwerksamenwerking. Belangrijk hierbij is dat de partijen zich verantwoordelijk voelen voor het gebied en een bijdrage willen leveren aan de toekomst van de Biesbosch en/of de projecten en activiteiten uit de gebiedsvisie. De sleutelwoorden hierbij zijn eigen verantwoordelijkheid en eigenaarschap.

2.4 Rollen en belangen Staatsbosbeheer en de drie gemeenten

Binnen de netwerksamenwerking hebben Staatsbosbeheer en de gemeenten Altena, Dordrecht en Drimmelen verschillende rollen. Een ieder vult deze rollen in vanuit zijn eigen invalshoek. Het is belangrijk deze invalshoeken en elkaars belangen te kennen om beter te kunnen samenwerken in het gebied.

Tongplaat

De verschillende invalshoeken van Staatsbosbeheer en de gemeenten

Het belang van de natuur(waarden) in de Biesbosch is voor alle partners evident. Elke partij heeft hierbij echter een verschillende invalshoek. Het is van belang deze verschillende invalshoeken te (er)kennen om in goed vertrouwen met elkaar te kunnen samenwerken.

Staatsbosbeheer als grondeigenaar en beheerder van het gebied heeft als taak het behoud en de ontwikkeling van de natuurwaarden op basis van Natura 2000 wetgeving en het beheerplan voor de Biesbosch dat op basis hiervan tot stand is gekomen. Natuurbeleving en recreatieve ontwikkelingen kunnen plaatsvinden in evenwicht met de natuurwaarden. De recreatieve zonering is hiervoor een belangrijk kader.

Voor de gemeenten zijn de natuurwaarden van groot belang, maar hierbij ligt de focus veel meer op het medegebruik van het gebied voor recreatie. Hierbij zien alle gemeenten het belang van het behoud van de balans tussen de natuurwaarden en de recreatieve druk. De recreatieve zonering wordt gezien als een belangrijk kader om (onder meer) het bezoekersmanagement in goede banen te leiden. Hierbij gaat het om het spreiden van bezoekers in plaats (de juiste bezoekers op de juiste locaties) en tijd (bezoekers beter spreiden over de dagen en seizoenen).

Interessant is dat elke gemeente een andere invalshoek kiest. De gemeente Altena zet vooral in op duurzaam kwaliteitstoerisme. De gemeente wil vooral aantrekkelijk zijn voor wandelaars en fietsers. Voor de gemeente Dordrecht is de Biesbosch (met een brede begrenzing) vooral een uitloopgebied voor de inwoners van de stad. Daarom moeten ook de intensieve recreatiegebieden tussen de stad en de grenzen van het huidige Nationaal Park betrokken worden in de gebiedsvisie. Hierbij zijn toegankelijkheid en bereikbaarheid belangrijke begrippen. Voor de gemeente Drimmelen is de Biesbosch economisch interessant vanwege de vele toeristisch recreatieve bedrijven die afhankelijk zijn van het gebied en omdat het gebied bijdraagt aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Ondernemers zijn voor deze gemeente dan ook een belangrijke doelgroep. Gemene deler is dat alle gemeenten willen inzetten op de schil rondom het gebied om de intensieve recreatie beter te spreiden.

NLDelta is voor Staatsbosbeheer een belangrijke ontwikkeling om de natuurwaarden in het gehele gebied verder te versterken. Voor de gemeenten is het binnen de samenwerking met NLDelta vooral belangrijk om de eigen identiteit van de Biesbosch te behouden en de juiste boodschap over te brengen. Anderzijds zien de gemeenten kansen in de samenwerking om de Biesbosch te versterken, bijvoorbeeld door samen te werken op het gebied van bezoekersmanagement en educatie en door wisselwerking te creëren tussen de verschillende deelgebieden van NLDelta. NLDelta biedt bovendien kansen voor het aanwenden van nieuwe subsidiemogelijkheden

3. Balans tussen natuur en recreatie

Voor alle partijen binnen de netwerksamenwerking zijn behoud en ontwikkeling van de natuurwaarden in het gebied een belangrijk uitgangspunt. Tegelijkertijd constateren alle partijen dat de recreatie in het gebied toeneemt. Van belang is gezamenlijk op te trekken om het gebied voor de toekomst te behouden en te versterken en de balans tussen natuur en recreatie te bewaken.

3.1 Missie en visie

Naast het belang van de Biesbosch als uniek natuurgebied is het ook een belangrijk recreatiegebied voor veel mensen. Inwoners van Dordrecht en de Brabantse kant van de Biesbosch gebruiken het gebied om er op verschillende manieren te recreëren. Daarnaast is het gebied vanwege de unieke natuurwaarden (inter)nationaal een trekpleister voor toeristen en een belangrijke drager voor de vrijetijdseconomie in de omliggend steden en dorpen.

De balans tussen natuur en recreatie staat onder druk en hierbij komen de belangentegenstellingen tussen de verschillende gebruikers nadrukkelijk naar voren. Daarom is het noodzakelijk om de handen ineen te slaan om het gebied te behouden en versterken voor toekomstige generaties. Om samen te werken aan een duurzame toekomst voor de Biesbosch. Dit betekent behoud en versterking van de unieke natuurwaarden en behoud en versterking van de recreatieve gebruiksmogelijkheden in balans met elkaar.

Ingezet wordt op het versterken van de natuurwaarden in de Biesbosch en de schil er omheen en gelijktijdig wordt gestuurd op de recreatie in het gebied. Natuurbeleving en recreatieve en/of toeristische activiteiten in het gebied zijn mogelijk, mits deze de natuurwaarden niet negatief beïnvloeden en de recreatiedruk niet onevenredig toeneemt. Ontwikkelingen moeten plaatsvinden op de juiste plek en gericht zijn op de juiste bezoekersgroepen. Ook de schil rondom het de Biesbosch wordt hierbij bekeken. Bovendien zijn duurzaamheid en klimaatadaptatie randvoorwaarden voor alle ontwikkelingen in het gebied.

Dit kan alleen bereikt worden door samen te werken met alle partijen in het gebied. Een sterk Biesboschnetwerk wordt vormgegeven om hieraan invulling te geven. Betrokkenheid, eigen verantwoordelijkheid en eigenaarschap staan hierbij centraal. De partners in de netwerksamenwerking voelen zich verantwoordelijk voor de Biesbosch en werken samen met anderen aan projecten en activiteiten uit het uitvoeringsprogramma. Een Biesboschregisseur wordt aangesteld om sturing te geven aan het uitvoeringsprogramma en het Biesboschnetwerk te versterken. Zo behouden en versterken we het gebied voor toekomstige generaties en werken we samen aan een duurzame toekomst voor de Biesbosch.

De gezamenlijke missie voor alle netwerkpartners is:
samen werken aan het behouden en versterken van de Biesbosch voor toekomstige generaties

Hiervoor richten alle partijen zich in de visie op:
het bewaken van de balans tussen natuur en recreatie

3.2 Unieke natuurwaarden

Het Natura 2000-gebied de Biesbosch is een uniek en omvangrijk zoetwatergetijdengebied met hoge ecologische waarden. Het wordt gevormd door kreken, moerassen en platen en is van belang voor een groot aantal soorten, waaronder de bever, ijsvogel, blauwborst, noordse woelmuis, fint en grote modderkruiper.

Het gebied is een belangrijk onderdeel van de Nederlandse delta. Rondom het Natura 2000-gebied liggen open agrarische gebieden en besloten bosgebieden. Ook deze gebieden kennen hoge natuur en/of landschapswaarden. Nog groter is het gebied dat onderdeel wordt van het Nationaal Park NLDelta in oprichting. Ook voor dit gebied is het versterken van de natuurwaarden een belangrijke ambitie.

Natuurbehoud en -ontwikkeling in het Natura 2000-gebied vinden plaats op basis van het Natura 2000-beheerplan. De provincies Noord-Brabant en Zuid-Holland zijn hiervoor wettelijk verantwoordelijk (het zogeheten bevoegd gezag). Staatsbosbeheer is verantwoordelijk voor de uitvoering van het beheerplan en hiermee voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen. Dit valt hiermee buiten de invloed van de netwerksamenwerking.

Het Natura 2000-beheerplan is erop gericht de natuurwaarden in het Natura 2000-gebied te versterken, het natuurgebied robuuster en groter te maken en de aansluiting te zoeken op de natuurambities voor NLDelta. Daarnaast streven verschillende partijen ernaar het Natura 2000-gebied beter te verbinden met de omliggende gebieden in de schil, via kleinere natuurgebieden en landschapselementen (bijvoorbeeld in agrarisch gebied). De Noordwaard en de Nieuwe Dordtse Biesbosch zijn hiervan mooie voorbeelden.

3.3 Balans natuur en recreatie

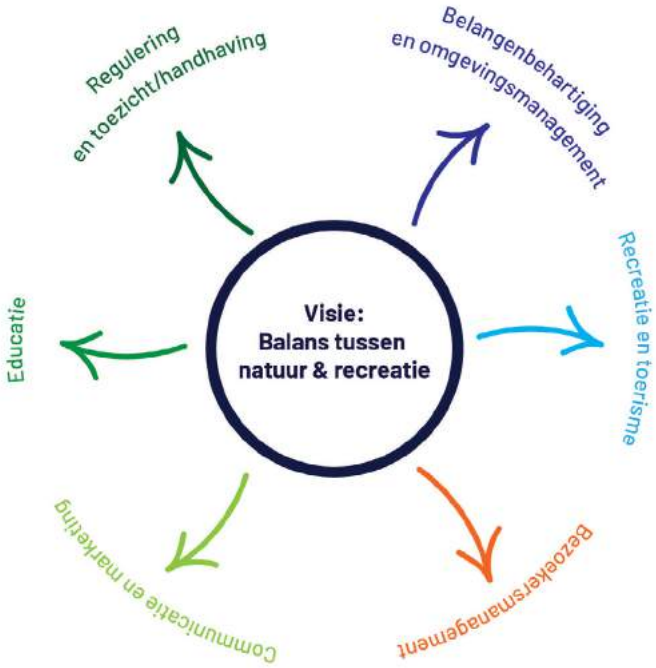
Gericht op het bewaken van de balans tussen natuur en recreatie gaat de netwerksamenwerking zich bezig houden met de volgende thema's:

- Regulering en toezicht/handhaving
- Belangenbehartiging en omgevingsmanagement
- Recreatie en toerisme
- Bezoekersmanagement
- Communicatie en marketing
- Educatie

In de netwerksamenwerking kunnen ook nieuwe of andere thema's aan bod komen. De ambities en doelstellingen voor deze thema's kunnen op dat moment afzonderlijk geformuleerd worden, maar dienen bij te dragen aan de balans tussen natuur en recreatie.

Duurzaamheid en klimaatadaptatie

Duurzaamheid en klimaatadaptatie zijn onderwerpen die niet vergeten mogen worden in een gebiedsvisie voor de Biesbosch. Het zijn echter geen thema's waarvoor een afzonderlijk programma gevuld wordt. Duurzaamheid en klimaatadaptatie worden gewogen in alle bovenstaande thema's en komen randvoorwaardelijk terug in alle projecten en activiteiten die in het gebied ontplooid worden.

4. Regulering en toezicht/handhaving

Een belangrijk middel om de natuurwaarden binnen het natuurgebied te beschermen en de balans tussen natuur en recreatie te bewaken is regulering en toezicht/handhaving. Staatsbosbeheer en de drie gemeenten zijn hiervoor verantwoordelijk en zetten zich hiervoor gezamenlijk in. Hieraan wordt invulling gegeven in onder andere de Biesboschverordening en de recreatieve zonering.

4.1 Ambitie

Binnen dit thema is een hoofdrol weggelegd voor Staatsbosbeheer en de drie gemeenten Altena, Dordrecht en Drimmelen. Zij hebben een wettelijke taak om kaders en regels op te stellen voor hun eigen grondgebied en toe te zien op de handhaving van deze regels. Deze regels en kaders voor de Biesbosch worden gezamenlijk opgesteld en uitgedragen. Dit gebeurt in een gezamenlijke Biesboschverordening en in de recreatieve zonering. Hierop volgend worden ook toezicht en handhaving van de regels en kaders gezamenlijk georganiseerd. Veiligheid is hierbij een belangrijk speerpunt.

Biesboschverordening en vergunningverlening

Tot op heden geldt in het Nationaal Park De Biesbosch de Biesboschverordening die is opgesteld en vastgesteld door het Parkschap Nationaal Park De Biesbosch. Met het opheffen van het Parkschap moet een nieuwe Biesboschverordening vastgesteld worden door de drie gemeenten. Staatsbosbeheer en de drie gemeenten stellen op basis van de huidige verordening één gezamenlijke verordening op die in de drie gemeenten wordt vastgesteld. Coördinatie hierop (ook in het geval van toekomstige wijzigingen en herzieningen) gebeurt vanuit Staatsbosbeheer en de drie gemeenten.

De nieuwe verordening heeft vooralsnog betrekking op het gebied binnen de Natura 2000-begrenzing, aangevuld met recreatiegebied de Hollandse Biesbosch. In de nieuwe Dordtse Biesbosch en de Noordwaard gaat de verordening vooralsnog niet gelden.

Op basis van de Biesboschverordeningen worden vergunningen, ontheffingen en toestemmingen verstrekt, bijvoorbeeld voor ligplaatsen en voor rondvaartboten/passagiersschepen. Over de verleende vergunningen worden leges geheven. Voor de effectiviteit, uniformiteit en onafhankelijkheid is het is noodzakelijk dit centraal te regelen en hiervoor één loket in te stellen. Staatsbosbeheer is de aangewezen partij om dit uit te voeren. Naast een vastgestelde Biesboschverordening is hiervoor een legesverordening, een mandaatregeling en een vastgesteld werkingsgebied nodig. Staatsbosbeheer en de drie gemeenten zijn hiervoor verantwoordelijk en zorgen ook in de toekomst voor continuïteit in deze taken.

Recreatieve zonering

Op basis van de Natura 2000-wetgeving en de instandhoudingsdoelstellingen die vastgelegd zijn in het beheerplan geven Staatsbosbeheer en de drie gemeenten vorm aan de recreatieve zonering voor het Natura 2000-gebied. Hierbij worden gebieden aangeduid waar meer en minder intensieve recreatie mogelijk is. Gekoppeld hieraan worden kaders gesteld aan de regelgeving en (recreatie)mogelijkheden in de betreffende gebieden.

De recreatieve zonering wordt afgestemd met de gebruikers van het gebied. Bestaande afspraken en voorzieningen in het gebied worden gerespecteerd en overgenomen, maar er worden ook nieuwe afspraken vastgelegd. Flexibiliteit is hierbij een belangrijk uitgangspunt, bijvoorbeeld door de mogelijkheid op te nemen om delen van het gebied waar vogels broeden tijdelijk af te sluiten.

Een belangrijke ambitie bij de recreatieve zonering is ‘stil en duurzaam varen’. De ambitie is om in delen van het gebied op termijn alleen nog stil en duurzaam varen toe te staan. Met de netwerksamenwerking wordt hiervoor een faseringsplan uitgewerkt.

De recreatieve zonering is een belangrijk kader voor de nadere uitwerking van het uitvoeringsprogramma, met name voor de uitvoering van projecten en activiteiten binnen de thema’s recreatie en toerisme en bezoekersmanagement. Interessant is hierbij ook de gebieden rondom het Natura 2000-gebied te bekijken.

Toezicht en handhaving

Toezicht en handhaving in de Biesbosch kent vele vormen. Het betreft het toezicht op en het (strafrechtelijk) optreden bij overtredingen van de Wet economische delicten of de Natuurbeschermingswet, maar ook het hondenbeleid en wetgeving gericht op de visserij. Daarnaast is ook communicatie over de regels onderdeel van het werk van de toezichthouders. De toezichthouders zijn ook gastheren van het gebied. De werkzaamheden vinden plaats op het land, maar ook op het binnenwater van de Biesbosch en op de rivier.

Voor toezicht en handhaving is de ambitie gericht op het zorgdragen voor de veiligheid in het gebied. Ingezet wordt op de naleving van de gedrags- en toegangsregels om de natuurwaarden (de instandhoudingsdoelstellingen vanuit het Natura 2000-beheerplan) te beschermen. Gestreefd wordt naar een Biesbosch die schoon, heel en veilig is, waar gasten onbezorgd kunnen genieten en de natuur zich ongestoord kan ontwikkelen. Tegelijkertijd wordt ingezet op een duurzame

recreatieve ontwikkeling en een gastvrije ontvangst van bezoekers. Om dit te bereiken wordt samengewerkt met de gebruikers van het gebied en verschillende veiligheidspartners.

Toezicht en handhaving gebeurt in het gebied op basis van een wettelijke en juridisch kader, zoals vastgelegd in bijvoorbeeld de Wet natuurbescherming, het Natura 2000-beheerplan, de provinciale milieu verordeningen, lokale APV's en de Biesboschverordening.

Er is in de Biesbosch in de afgelopen jaren sprake van een toename van excessieve recreatie, het dumpen van afval, ondermijnende activiteiten, hennepteelt, stroperij en beschadiging en/of vernietiging van habitatgebieden. Samenwerking op het gebied van toezicht en handhaving leidt tot een betere signalering van dergelijke overtredingen en ongewenste activiteiten en een betere monitoring. Door integrale samenwerking met de partijen die zich in het gebied bezig houden met toezicht en handhaving kan er effectiever toezicht plaatsvinden.

In een dienstverleningsovereenkomst tussen Staatsbosbeheer, Rijkswaterstaat, Evides en de gemeenten Altena, Dordrecht en Drimmelen zijn afspraken over de samenwerking op het gebied van toezicht, handhaving en veiligheid vastgelegd. Op basis van deze overeenkomst is een coördinator aangesteld die toezicht en handhaving in het gebied coördineert vanuit de partijen. De continuïteit hiervan (ook na afloop van de overeenkomst in 2022) is voor alle partijen belangrijk en moet geborgd zijn in de toekomst. Hierbij is het wenselijk te onderzoeken of uitbreiding mogelijk is.

Er zijn ook verschillende externe partijen in het gebied actief met toezicht, handhaving en veiligheid. Denk hierbij aan ondernemers, politie, brandweer, Openbaar Ministerie, Provincies, Rijkswaterstaat, Sportvisserij, terreinbeheerders, omgevingsdiensten en de gemeenten. Hierbij heeft elke partij zijn eigen verantwoordelijkheid, kennis en ervaring.

Met deze partijen wordt dan ook afstemming gezocht en zoveel mogelijk gezamenlijk opgetrokken. In een samenwerkingsconvenant tussen Staatsbosbeheer, de gemeenten, Rijkswaterstaat en Evides worden afspraken over de samenwerking vastgelegd. Dit moet bijdragen aan meer eenduidigheid in de handhaving.

4.2 Doelstellingen

Doelstellingen voor regulering en toezicht/handhaving zijn:

- meer eenduidige regelgeving, geborgd in integraal veiligheidsbeleid;
- vasthouden en verbeteren van de veiligheid in de Biesbosch;
- gezamenlijke en eenduidige uitvoering van toezicht en handhaving in het gebied;
- versterken van de samenwerking met partners op het gebied van toezicht en handhaving.

5. Belangenbehartiging en omgevingsmanagement

Ontwikkelingen in de (al dan niet directe) omgeving van het natuurgebied kunnen invloed hebben op het gebied. Daarom is het van belang dat Staatsbosbeheer en de gemeenten zowel naar binnen als naar buiten toe gezamenlijk optrekken en regelmatig afstemming zoeken met elkaar. Daarover gaat dit thema.

5.1 Ambitie

Staatsbosbeheer en de drie gemeenten zorgen ervoor dat de belangen van het gebied gezamenlijk uitgedragen worden (= belangenbehartiging). Relevante ontwikkelingen in het gebied, in de schil van het gebied of zelfs op grotere afstand van het gebied worden met elkaar besproken en/of afgestemd om inzicht te krijgen en houden op deze ontwikkelingen (= omgevingsmanagement). Binnen dit thema spelen wederom Staatsbosbeheer en de drie gemeenten een hoofdrol. De overige netwerkpartners worden hierbij betrokken en kunnen ook een rol vervullen in het uitdragen van de gezamenlijke belangen.

Belangenbehartiging

Voor belangenbehartiging is momenteel met name de samenwerking rondom NLDelta een speerpunt. Naast NLDelta zijn ook de provincies Noord-Brabant en Zuid-Holland belangrijke partners voor de Biesbosch. Ongetwijfeld zijn er in de toekomst nieuwe ontwikkelingen en samenwerkingen die aanleiding geven de belangen van de Biesbosch gezamenlijk uit te dragen. Staatsbosbeheer en de gemeenten voelen zich hiervoor gezamenlijk verantwoordelijk.

De Biesbosch is binnen NLDelta een belangrijk icoon. Het is hiervoor van belang dat het gebied op de juiste manier wordt gepositioneerd binnen NLDelta. Het profiel moet aansluiten op de identiteit van De Biesbosch en de boodschap die uitgedragen wordt vanuit NLDelta moet aansluiten bij de communicatieboodschap die vanuit De Biesbosch wordt uitgedragen. Anderzijds is het in de samenwerking met NLDelta van belang om kansen te benutten om de Biesbosch verder te versterken. Niet alleen gericht op de communicatie en marketing, maar zeker ook gericht op de thema's natuur, recreatie/toerisme, bezoekersmanagement en educatie. Hierbij dient de Biesbosch ook verantwoordelijkheid te nemen door een actieve bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van NLDelta.

Omgevingsmanagement

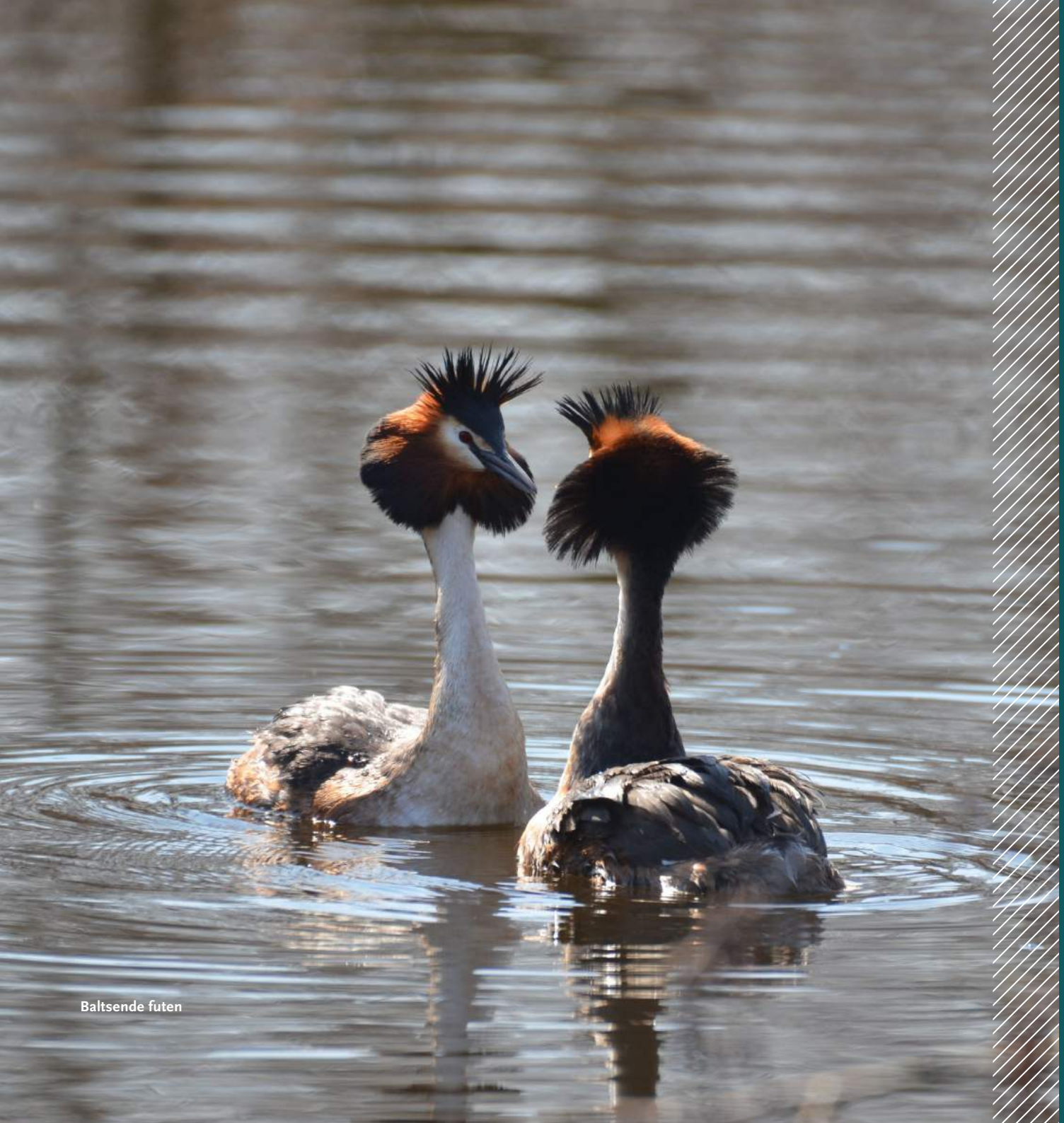
De ambitie is erop gericht zicht te krijgen en houden op ontwikkelingen in de omgeving van de Biesbosch die (mogelijk) invloed hebben op het gebied binnen de thema's natuur, recreatie/toerisme, bezoekersmanagement en communicatie/marketing. Hierbij is het van belang dat Staatsbosbeheer en de gemeenten elkaars belangen, visies en ambities kennen en deze onderling op elkaar afstemmen, maar worden ook de netwerkpartners betrokken. Het kan bijvoorbeeld gaan over grootschalige recreatieve ontwikkelingen bij één van de partners of ontwikkelingen op bijvoorbeeld de Hofmansplaat of in het Gat van de Ham.

Nieuwe beleidskaders, (ruimtelijke) ontwikkelingen en projecten worden in een vroeg stadium met elkaar besproken en waar mogelijk ook gedeeld met de netwerkpartners. Hierbij wordt gelegenheid gegeven om hierop (informeel) te reageren naast het formele inspraaktraject dat dikwijls verplicht is. Voor het bespreken en afstemmen van deze informatie worden de reguliere overlegmomenten van het Staatsbosbeheer en de drie gemeenten benut en wordt gebruik gemaakt van samenwerkingsclusters binnen de netwerksamenwerking. Waar het nodig is, zoeken de partijen elkaar ook tussentijds op.

5.2 Doelstellingen

De doelstellingen gericht op belangenbehartiging en omgevingsmanagement zijn:

- vergroten van de aandacht voor de belangen van de Biesbosch in alle samenwerkingen binnen en buiten het gebied;
- blijvend aandacht vragen voor de Biesbosch als icoon binnen NLDelta;
- actiever bijdragen aan de ontwikkelingen rondom NLDelta;
- effectiever samenwerken met de provincies Noord-Brabant en Zuid-Holland;
- versterken van het netwerk van samenwerkingpartners (in de netwerksamenwerking);
- beter zicht krijgen op ontwikkelingen in de omgeving van de Biesbosch;
- verbeteren van de afstemming tussen Staatsbosbeheer en de drie gemeenten.

Baltsende futen

Belangen provincies Noord-Brabant en Zuid-Holland

Beide provincies onderschrijven het belang van de Biesbosch als uniek natuurgebied met hoge natuurwaarden. De waterwinning is voor beide provincies van belang en beide provincies hechten grote waarde aan de ontwikkeling van NLDelta als Nationaal Park nieuwe stijl. Door ontwikkelingen in de Biesbosch te koppelen aan de ontwikkeling van NLDelta kunnen dan ook kansen ontstaan op ondersteuning vanuit provinciale middelen.

Voor de provincie Noord-Brabant is het gebied ook voor de vrijetijdseconomie van belang. Er liggen kansen om ontwikkelingen in het gebied te versnellen en/of het gebied op de kaart te zetten met ondersteuning vanuit de provincie Noord-Brabant. Het is hierbij belangrijk om de schil rondom het gebied te betrekken, omdat met name in de schil ontwikkelingen mogelijk zijn. Voor communicatie en marketing van het gebied is Visit Brabant, marketingorganisatie voor de provincie Noord-Brabant, een belangrijke samenwerkingspartner.

De provincie Zuid-Holland is sterk verstedelijkt. Daarom is de Biesbosch voor de inwoners van deze provincie een belangrijk recreatiegebied. Beleefbaarheid, toegankelijkheid en bereikbaarheid zijn hiervoor belangrijk. Ook zonering en bezoekersmanagement zijn belangrijk voor de provincie Zuid-Holland, maar hiervoor dient een ruimer gebied bekeken te worden. De schil rond de Biesbosch moet hierbij bekeken worden en ook de samenhang met de ontwikkeling van NLDelta. Tot slot zijn duurzaamheid en klimaatadaptatie voor de provincie Zuid-Holland belangrijke thema's waarop ontwikkelingen in het gebied aan zouden moeten sluiten. Hierbij zijn er wellicht ook mogelijkheden om vanuit de provincie te ondersteunen (regisseren, financieren of uitvoeren).

Bakkerskil

6. Recreatie en toerisme

Het thema recreatie en toerisme richt zich op de ambities en doelstellingen voor de ontwikkeling van recreatieve voorzieningen in en om de Biesbosch. Hierbij speelt het vinden van de juiste balans tussen natuur en recreatie natuurlijk een belangrijke rol. Bij dit thema wordt ook de schil rond het gebied betrokken.

6.1 Ambitie

Het gebied wordt gebruikt om er te varen, vissen, wandelen en fietsen, maar ook voor specifieke doeleinden als fotografie, het spotten van vogels of onderzoek naar de natuur. Hierbij kan onderscheid gemaakt worden tussen land- en waterrecreatie. Er is behoefte aan recreatieve voorzieningen in het gebied om de verschillende gebruikers te faciliteren. Hierbij gaat het met name om: aanlegsteigers of aanmeervoorzieningen, wandel- en fietspaden en -routes, afvalvoorzieningen, toiletten, informatieborden, rustplekken en kampeervoorzieningen.

De recreatie in het gebied neemt toe. Dit leidt tot knelpunten en biedt tegelijkertijd kansen. Tijdens de coronacrisis is het belang van het gebied als recreatiegebied eens te meer aangetoond, maar zijn ook de nodige knelpunten naar voren gekomen. Knelpunten zijn met name de hoeveelheid afval die wordt achtergelaten en het gebrek aan toiletten. Bovendien storen veel gebruikers zich aan andere gebruikers die hard varen en veel lawaai maken. Ook het verkeer door het gebied en parkeerproblemen leiden tot irritaties. De balans tussen natuur en recreatie staat onder druk en hierbij komen de belangentegenstellingen tussen de verschillende gebruikers nadrukkelijk naar voren.

De ambitie is erop gericht ruimte te bieden voor nieuwe recreatieve ontwikkelingen, mits deze de natuurwaarden niet negatief beïnvloeden en de recreatiedruk niet onevenredig toeneemt. Elke vorm van gebruik heeft een ander effect op de balans tussen natuur en recreatie. Dit betekent dat ontwikkelingen op de juiste plek moeten plaatsvinden en de juiste (op die plek gewenste) bezoekersgroepen moeten aantrekken. Bovendien wordt ingezet op duurzame recreatie, waarbij duurzaamheid en klimaatadaptatie speerpunt zijn. De recreatieve zonering is het kader voor de ontwikkeling van recreatie en toerisme.

In de intensieve recreatiegebieden zoals de Nieuwe Dordtse Biesbosch en het recreatiegebied de Hollandse Biesbosch aan de kant van Dordrecht en in de schil rond het gebied liggen kansen om nieuwe recreatieve ontwikkelingen een plek te geven en om recreatieve activiteiten die de natuurwaarden aantasten op te vangen. Deze gebieden lenen zich uitstekend voor verblijfsrecreatie en het aanbieden van meerdaagse (verblijfs)arrangementen.

Met recreatieve voorzieningen kan gestuurd worden op de bezoekersstromen zowel over land als over water (zie ook het thema bezoekersmanagement). De recreatieve zonering biedt het kader voor het sturen van de bezoekers, maar dient bovenal als toetsingskader voor (nieuwe) recreatieve ontwikkelingen in het gebied.

Aandachtspunt voor de recreatieve activiteiten in het gebied is het toezicht en de handhaving op het naleven van de regels die in het gebied gelden.

6.2 Doelstellingen

Op basis van deze ambitie worden de volgende doelstellingen geformuleerd:

- versterken van het voorzieningenniveau voor wandelen, fietsen, varen en vissen in het natuurgebied;
- beter benutten van de bestaande intensieve recreatiegebieden binnen het gebied en de schil rondom het gebied voor verblijfsrecreatie, meerdaagse arrangementen en meer intensieve vormen van recreatie;
- verduurzamen van de recreatieve en toeristische voorzieningen in het gebied;
- inzetten op klimaatadaptatie gekoppeld aan recreatieve en toeristische voorzieningen in het gebied;
- meer vormen van duurzame financiering genereren om het voorzieningenniveau te behouden en versterken.

Duurzame recreatie

Onder het begrip duurzame recreatie verstaan we vormen van recreatie die de natuurwaarden niet schaden of die bijdragen aan de versterking van de natuurwaarden voor toekomstige generaties. Ofwel heeft de activiteit niet of nauwelijks invloed op de natuurwaarden, ofwel wordt met de activiteit bijgedragen aan een versterking van de natuurwaarden. Bij voorkeur zijn deze vormen van duurzame recreatie gelijktijdig ook milieuvriendelijk, klimaatbestendig, water- en energiezuinig en CO2-neutraal.

In dit kader wordt in de recreatieve zonering ingezet op een gefaseerde overgang naar ‘stil en duurzaam varen’ en worden bepaalde kwetsbare (deel)gebieden ontzien. Ook wordt nagedacht over het sturen in het aantal bezoekers dat gelijktijdig gebruik maakt van het gebied en over afvalmanagement of een duurzaam afvalsysteem. Streven is dat recreatieve ontwikkelingen bijdragen aan klimaatadaptatie met bijvoorbeeld maatregelen om extra schaduw te generen of water op te vangen. Een financieringsmodel waarbij de gebruiker van het gebied betaalt voor beheer en onderhoud van de natuur en/of voor behoud van voorzieningen is tot slot ook een vorm van duurzame recreatie.

Zuiderklip

7. Bezoekersmanagement

Dit thema beschrijft de ambitie en doelstellingen om bezoekers in en rondom het gebied te sturen om de balans tussen natuur en recreatie te bewaken. Er lijkt voldoende ruimte in zowel het natuurgebied als de schil rondom het gebied om extra bezoekers te ontvangen, mits de bezoekers worden gestuurd in plaats, tijd en activiteit.

7.1 Ambitie

Bezoekersmanagement gaat over het verspreiden van bezoekers over het gebied en het sturen van bezoekers naar de juiste plekken in het gebied. Daarnaast gaat het ook over het verspreiden van bezoekers in de tijd. Dit betekent spreiding over de seizoenen, over de dagen van de week en zelfs over de tijd van de dag. Hierbij wordt uitgegaan van het bezoekmotief van de bezoekers.

De recreatieve zonering vormt hiervoor de basis, maar ook de schil rondom het gebied moet betrokken worden bij dit thema. De recreatieve zonering bepaalt welke typen bezoekers in welke (deel)gebieden wel en niet gewenst zijn. Met name is het interessant te verkennen in welke bestaande gebieden buiten het Natura 2000-gebied de recreatieve voorzieningen versterkt kunnen worden en of er nieuwe gebieden aangewezen kunnen worden waar intensieve recreatie kan plaatsvinden (al dan niet in combinatie met de ontwikkeling van nieuwe natuur).

Omdat met de juiste voorzieningen op de juiste plekken bezoekers gestuurd kunnen worden, is een goede afstemming op de ambitie, doelstellingen en activiteiten vanuit het thema recreatie en toerisme noodzakelijk. Hierbij moet aandacht zijn voor zowel voorzieningen gericht op landrecreatie als voorzieningen gericht op waterrecreatie. Ook communicatie en marketing zijn belangrijk in relatie tot dit thema. De bezoekerscentra spelen een belangrijke rol binnen dit thema.

Samengevat is de ambitie voor het thema bezoekers-management:

Het sturen van bezoekers van het gebied in plaats, tijd en activiteit, zodanig dat de balans tussen natuur en recreatie geborgd is.

7.2 Doelstellingen

Voor het thema bezoekersmanagement worden op basis van de bovenstaande ambitie de volgende doelstellingen geformuleerd:

- beter laten aansluiten van de recreatieve voorzieningen (voor zowel land- als waterrecreatie) op de recreatieve zonering;
- communicatie en marketing meer richten op het sturen van bezoekers in plaats, tijd en activiteit;
- beter benutten van de schil rondom het gebied om recreatiedruk op te vangen;
- bezoekers meer spreiden in de tijd om de recreatiedruk te spreiden.

Pont Nieuwe Merwede

Druktemeter Brabantse Natuurgebieden

Vanuit Visit Brabant (marketingorganisatie voor de provincie Noord-Brabant) is een druktemeter ontwikkeld voor de Brabantse Natuurgebieden: https://www.visitbrabant.com/nl/routes/routes-in-brabant-nieuwsoverzicht/veilig-recreeren-in-brabant.

Deze druktemeter geeft voor het gehele gebied de actuele drukte aan met een kleurcode. Dus niet alleen voor het Brabantse deel van de Biesbosch (en binnen dit gebied afzonderlijk voor de Noordwaard en de Aakvlaai), maar ook voor de Nieuwe Dordtse Biesbosch. Deze druktemeter kan ingezet worden om bezoekers over het gebied te spreiden in de tijd.

8. Communicatie en marketing

Communicatie en marketing zijn een belangrijke middelen om te sturen op de balans tussen natuur en recreatie. Het thema communicatie en marketing gaat over de interne communicatie binnen de netwerksamenwerking en over de extern gerichte communicatie. Extern gericht omvat het communicatie over de natuur- en cultuurhistorische waarden van het gebied, maar ook over (gedrags)regels en de bereikbaarheid en toegankelijkheid van het gebied. In de marketing gaat het over de positionering, het imago en de naamsbekendheid van het gebied. Hierbij staat het merk Biesbosch centraal.

8.1 Ambitie

Er is onderscheid tussen de communicatie binnen de netwerksamenwerking en de extern gerichte communicatie en marketing. Intern is de communicatie gericht op het betrokken houden van alle partners in de netwerksamenwerking en het informeren van alle partners binnen en buiten de netwerksamenwerking. Het uitvoeringsprogramma vormt hiervoor de leidraad. Op basis hiervan informeren de partijen elkaar over actualiteiten en ontwikkelingen in het gebied. De netwerkpartners zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de interne communicatie.

De externe communicatie en marketing is gericht op het merk Biesbosch. De Biesbosch is een sterk merk en trekt veel (inter)nationale bezoekers. In de afgelopen jaren is met verschillende partijen uit het gebied samengewerkt op het gebied van communicatie en marketing. Zo is bijvoorbeeld samengewerkt met de regionale marketingorganisaties en is de Biesbosch opgenomen als één van de iconen in de marketingcampagne voor Nederland Waterland van het Nationaal Bureau voor Toerisme en Congressen (NBTC). Deze samenwerking wordt behouden en verder uitgebouwd binnen de nieuwe netwerksamenwerking. Hierbij wordt gewerkt aan één merk, één identiteit, één verhaal, één (basis)huisstijl en één strategie. Er komt een overkoepelend verhaal met hierbinnen ruimte voor ieders eigen verhaal.

Communicatie en marketing worden door de netwerksamenwerking ingezet om de gewenste bezoekersgroepen aan te spreken en de bezoekers naar en in het gebied te sturen. Hiervoor wordt geredeneerd vanuit de bezoeker of gebruiker van het gebied. De behoeften en wensen van de bezoekers zijn leidend voor het benodigde of gewenste aanbod aan voorzieningen en zo kan via het voorzieningenaanbod gestuurd worden op de bezoekersstromen. Hierbij wordt ook nagedacht over (arrangementen) voor meerdaags verblijf.

Daarnaast worden communicatie en marketing ingezet om de bezoekers te informeren over de natuur- en cultuurhistorische waarden en de (gedrags)regels in een natuurgebied. De communicatieboodschap moet zich daarom enerzijds richten op het verhaal van het gebied vanuit de cultuurhistorie en de unieke natuurwaarden (zoetwatergetijden). Gelijktijdig moet het gaan over de balans tussen natuur en recreatie. Hierbij vormt de recreatieve zonering de leidraad voor het sturen van bezoekers.

In principe zijn alle bezoekers welkom in het gebied, mits ze respect hebben voor de natuur(waarden) en zich hiernaar gedragen. Daarom richten communicatie en marketing zich voornamelijk op het informeren en voorlichten van bezoekers en het uitdragen van de identiteit en hierbij behorende boodschap van het gebied. Hierbij gaat het over:

- natuurwaarden en cultuurhistorische waarden
- recreatieve voorzieningen
- toegankelijkheid/bereikbaarheid
- gedragsregels en bewustwording

Ook de thema's duurzaamheid en klimaatadaptatie kunnen in de communicatie terugkomen.
Het Nationaal Park in oprichting NLDelta is een belangrijke partner op het gebied van communicatie en marketing.

Belangrijk is dat de identiteit en boodschap van de Biesbosch ook binnen NLDelta wordt uitgedragen voor het deelgebied de Biesbosch. Anderzijds is de ontwikkeling van NLDelta belangrijk om het verhaal van de Nederlandse delta breed en (inter)nationaal uit te dragen en kan de Biesbosch hiervan profiteren.

Gericht op de interne communicatie is de ambitie gericht op het realiseren van een sterk netwerk dat goed op de hoogte is van ontwikkelingen en actualiteiten in het gebied en dat elkaar weet te vinden om in gezamenlijkheid te werken aan de uitvoeringsprojecten en activiteiten. Extern gericht is de ambitie communicatie en marketing in te zetten als middel om de gewenste bezoekersgroepen aan te spreken, bezoekers te sturen en de bewustwording van bezoekers te vergroten. Hierbij wordt gericht ingezet op de gewenste gebruikersgroepen. Het gezamenlijk uitdragen van één identiteit en boodschap staat hierbij voorop.

Figuur 1: Bezoekersgroepen die door de netwerksamenwerking genoemd worden als belangrijk (groen) en die minder gewenst zijn (rood)

8.2 Doelstellingen

De doelstellingen die voor communicatie en marketing geformuleerd worden zijn:

- interne communicatie inzetten om betrokkenheid en eigenaarschap binnen de netwerksamenwerking te vergroten ent de netwerksamenwerking te versterken;
- verder uitbouwen en benutten van het merk Biesbosch;
- communicatie en marketing over het gebied meer aansluiten op de recreatieve zonering en het bezoekersmanagement;
- vergroten van de bewustwording van bezoekers over de natuurwaarden en de hierbij behorende (gedrags)regels;
- gerichter communiceren richting bezoekersgroepen die interessant zijn voor het gebied en respect hebben voor de natuur(waarden);
- communicatie en marketing beter benutten om de verwachting van de bezoekers en de zogeheten klantreis te beïnvloeden;
- meer eenduidigheid in de communicatie naar bezoekers vanuit alle netwerkpartners.

Schrankkeet op de Pannekoek

Gebiedsessentie

In 2012 is vanuit het Parkschap Nationaal Park De Biesbosch samen met verschillende partners en stakeholders een gebiedsessentie opgesteld:

De Biesbosch is een rivierdelta met getij, bewerkt land van kreken en wilgenbossen.

Elke hoofdpoort van de Biesbosch heeft hierbij een eigen identiteit. Deze wordt vermeld op informatieborden bij de poorten.

Drimmelen: *Delta van rivieren, kreken en wilgenbossen*
Werkendam: *Bewerkt land van grienden, kreken en polders*
Dordrecht: *Land van eb en vloed, doolhof van kreken en wilgenbossen*

9. Educatie

In aansluiting op het thema communicatie en marketing is ook educatie een middel om te sturen op de balans tussen natuur en recreatie. Het begrip educatie moet breed uitgelegd worden. Het gaat niet alleen over educatie over natuur en cultuurhistorie op scholen, maar ook over excursies met gidsen, bewustwording over de natuur en cultuurhistorie en de rol van ondernemers als gastheer van het gebied. De samenwerking met het Nationaal Park in oprichting NLDelta speelt binnen dit thema een belangrijke rol, maar ook de samenwerking met de bezoekerscentra in het gebied is belangrijk.

9.1 Ambitie

De ambitie voor het thema educatie is om in vervolg op het bestaande educatieprogramma een gezamenlijk educatieprogramma uit te werken, als onderdeel van het educatieprogramma voor NLDelta. Dit educatieprogramma is gericht op:

- een programma voor scholen;
- de opleiding en coördinatie van de vrijwillige school- en publieksgidsen in het gebied;
- het behoud en de ontwikkeling van het gastherennetwerk.

Focus in de educatie ligt op het vergroten van de bewustwording van de schoonheid en de waarde van de natuur en de cultuurhistorie bij alle bezoekers van het gebied.

[zie kader ‘Educatiestrategie NLDelta’]

Bij het opstellen van het educatieprogramma worden Staatsbosbeheer, IVN en de bezoekerscentra (Biesboschcentrum Dordrecht, Biesbosch MuseumEiland en Biesboschcentrum Drimmelen) nauw betrokken. Daarnaast kunnen alle netwerkpartners die zich bezig (willen) houden met het thema educatie hierbij aanhaken.

Momenteel is een groot netwerk van vrijwilligers actief als gids in het gebied. Deze vrijwilligers worden door IVN, Staatsbosbeheer en de bezoekerscentra ondersteund. Het netwerk van vrijwilligers wordt in stand gehouden en bij voorkeur verder versterkt. Ook hierop is de samenwerking tussen IVN, Staatsbosbeheer, de vrijwilligersorganisaties en de bezoekerscentra gericht . De ambitie is één gidsennetwerk voor het gehele gebied in stand te houden en te versterken.

Vanuit het huidige Nationaal Park is ook een gastherennetwerk opgezet en uitgebouwd. In dit gastherennetwerk participeren toeristisch recreatieve ondernemers in en rond de Biesbosch. Doel van dit netwerk is dat de gastheren:

- de verhalen over het gebied beter leren kennen en deze doorgeven aan hun gasten;
- een band met de Biesbosch opbouwen en dit overdragen aan hun gasten;
- met elkaar beleefconcepten en arrangementen ontwikkelen om de beleving van de Biesbosch door bezoekers te versterken.

Alle gastheren volgen hiervoor een gastheercursus. Daarnaast worden er netwerkbijeenkomsten georganiseerd voor de gastheren.

Het gastherennetwerk wordt behouden en doorontwikkeld. De gastheren worden hierbij nauw betrokken en krijgen meer eigen verantwoordelijkheid en eigenaarschap. Hiermee groeit ook de toegevoegde waarde van de gastheren voor het gebied. Hierbij is het interessant ook NLDelta te betrekken om te verkennen of hierin gezamenlijk opgetrokken kan worden.

[zie kader ‘De rol van IVN in de Nationale Parken’]

9.2 Doelstellingen

Gekoppeld aan de bovengenoemde ambities worden de volgende doelstellingen geformuleerd:

- benutten van de samenwerking met NLDelta om het educatieprogramma voor de Biesbosch vorm te geven en uit te voeren;
- meer scholen uit de omgeving van de Biesbosch laten deelnemen aan het scholenprogramma;
- verder versterken van het netwerk van vrijwillige gidsen in het gebied (gericht op één gidsennetwerk voor het hele gebied);
- verder versterken en ontwikkelen van het gastherennetwerk in de Biesbosch;
- inzetten op bewustwording en de kwaliteit van natuur en cultuurhistorie bij de bezoekers van de Biesbosch.

Educatiestrategie NLDelta

Met educatie in Nationaal Park in oprichting NLDelta willen de educatiepartners van NLDelta bereiken dat mensen zich betrokken voelen bij het verhaal van NLDelta en de waarde kennen van het natuurlijke en cultuurhistorische karakter van het gebied. Door een uniek en samenhangend educatief programma van magische leermomenten vol beleving en verwondering vergroten we de betrokkenheid en waardering voor het gebied en beïnvloeden daarmee gedrag en keuzes die van invloed zijn op de kwaliteiten van het gebied.

De educatiestrategie is in een co-creatie met verschillende educatieve partners in het gebied tot stand gekomen. Wat goed is wordt verbonden en versterkt en bestaande programma's worden verrijkt met het unieke NLDelta verhaal. De educatieve activiteiten worden verbijzonderd met de identiteit van NLDelta en de themalijnen 'Een met Water' en 'Oer-Hollandse Deltanatuur'. Zodra kansen zich voordoen worden deze themalijnen verbonden met maatschappelijke thema's die relevant zijn in het gebied van NLDelta. Denk hierbij aan klimaatverandering, duurzaam voedsel, preventie zwerfafval en het behoud van biodiversiteit.

De focus in de educatiestrategie ligt op enkele doelgroepen zoals kinderen, jongeren, inwoners en recreanten. Hierbij komt een accent te liggen op het enthousiasmeren, verbinden en faciliteren van ambassadeurs voor het gebied. Zo ontstaat een levend netwerk van ambassadeurs van NLDelta die zich actief inzetten voor het betrekken van anderen bij de kernwaarden en ontwikkelingen binnen NLDelta.

De rol van IVN in de Nationale Parken

IVN Natuureducatie verbindt mens en natuur en laat jong tot oud beleven hoe leuk, leerzaam, gezond en belangrijk natuur is . Hiervoor richt IVN zich op vier thema's:

- kind & natuur
- natuur in de buurt
- natuur & recreatie
- natuur & gezondheid

Educatie betekent bij IVN: samen ontdekken, beleven en meedoen. Via verschillende programma's worden deze thema's vertaald naar concrete projecten en activiteiten. Voorbeelden hiervan zijn: beleefweken, slootjesdagen, schone rivieren en de nationale buitenlesdagen.

In de nationale parken verzorgt IVN de coördinatie van het totale educatieprogramma. Daarnaast bouwt IVN aan een landelijke kennisnetwerk gericht op educatie over en in de nationale parken. Hiermee beheert en vergroot IVN het maatschappelijk draagvlak voor natuur, landschap en cultuurhistorie en wordt de bewustwording van de schoonheid en de waarde van de natuur vergroot.

Binnen het huidige Nationaal Park De Biesbosch coördineert IVN het educatieprogramma en het gastherennetwerk. Het ministerie van LNV financiert deze uren. Het lijkt waarschijnlijk dat er vanaf 2022 nog slechts uren beschikbaar gesteld worden voor de coördinatie van de educatie binnen het Nationaal Park NLDelta.

Rietplaat

10. Uitvoeringsprogramma

Dit hoofdstuk geeft een eerste aanzet voor het uitvoeringsprogramma. De doelstellingen vanuit de voorgaande hoofdstukken zijn in dit hoofdstuk vertaald naar activiteiten op hoofdlijnen. Deze zijn per thema benoemd en hierbij worden de betrokken partijen benoemd. De activiteiten worden door de netwerksamenwerking verder uitgewerkt en geconcretiseerd in concrete projecten en activiteiten.

10.1 Regulering en toezicht/handhaving

Een Biesboschverordening wordt opgesteld en actueel gehouden door Staatsbosbeheer en de gemeenten Altena, Dordrecht en Drimmelen. Op basis van de Biesbosch-verordeningen worden vergunningen, ontheffingen en toestemmingen verstrekt door Staatsbosbeheer (met mandaat vanuit de gemeenten).

De recreatieve zonering voor het gebied wordt vormgegeven vanuit Staatsbosbeheer en de gemeenten Altena, Dordrecht en Drimmelen. Hierbij wordt uitdrukkelijk afstemming gezocht met de gebruikers van het gebied.

Voor toezicht en handhaving is in de dienstverlenings-overeenkomst tussen Staatsbosbeheer, Rijkswaterstaat, Evides en de gemeenten Altena, Dordrecht en Drimmelen een aantal opdrachten omschreven. Hierbij gaat het bijvoorbeeld over het jaarlijks opstellen van een veiligheids- en/of handhavingsplan, het uitwerken van een meerjarig integraal handhavingsbeleid, het gevraagd en ongevraagd adviseren van gebiedspartners en het organiseren van overleggen met verschillende partijen.

Er is een samenwerkingsconvenant opgesteld tussen deze partijen om op elkaars grondgebied te mogen werken en handhavingsinformatie te kunnen en mogen delen. Aanvullend hierop stellen Staatsbosbeheer en de gemeenten Altena, Dordrecht en Drimmelen in 2021 een nieuw (integraal) veiligheidsbeleid op voor de Biesbosch. Hierbij wordt verkend of toezicht en handhaving in het gebied geïntensiveerd kunnen worden. Dit kan betekenen dat andere prioriteiten gesteld worden of de inzet op een andere manier verspreid wordt over het gebied en/of in de tijd. Indien hiervoor meer middelen (geld en/of uren) nodig zijn, wordt onderzocht hoe dit gefinancierd kan worden.

Betrokken partijen en samenwerkingspartners

Staatsbosbeheer en de gemeenten Altena, Dordrecht en Drimmelen zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor regulering en toezicht/handhaving in het gebied. Voor de recreatieve zonering wordt afgestemd met de gebruikers van het gebied. Op het gebied van toezicht en handhaving wordt samengewerkt met Rijkswaterstaat en Evides in de dienstverleningsovereenkomst en het samenwerkingsconvenant en daarnaast met verschillende andere partijen die zich in het gebied bezig houden met toezicht en handhaving (bijvoorbeeld verschillende gebruikersgroepen in het gebied zoals de sportvisserij en watersportverenigingen). Verkend wordt hoe deze samenwerking in de komende jaren versterkt kan worden.

10.2 Belangenbehartiging en omgevingsmanagement

Vanuit de doelstellingen binnen het thema belangenbehartiging en omgevingsmanagement worden een aantal structurele bespreekpunten benoemd voor het overleg tussen Staatsbosbeheer en de gemeenten Altena, Dordrecht en Drimmelen:

- ontwikkelingen rondom NLDelta;
- afstemmen belangen, visies, ambities en relevante ontwikkelingen en actualiteiten vanuit Staatsbosbeheer en de gemeenten;
- actualiteiten vanuit het Biesboschnetwerk.

Staatsbosbeheer en de gemeenten maken concrete afspraken over de afvaardiging in NLDelta en zorgen hierbij ook voor regelmatige afstemming met en terugkoppeling naar elkaar. Daarnaast vindt afstemming plaats over NLDelta met andere relevante partners binnen de netwerksamenwerking. Hierbij moet bijvoorbeeld gedacht worden aan de partners die zich bezig houden met communicatie en marketing. Op deze manier wordt gezorgd voor een eenduidige boodschap en een sterke positionering van de Biesbosch binnen NLDelta.

Ook met de provincies Noord-Brabant en Zuid-Holland worden concrete afspraken gemaakt over de samenwerking met de Biesbosch. Gestreefd wordt naar een structureel afstemmingsoverleg met deze partijen. De partners in de netwerksamenwerking kunnen gezamenlijk bespreekpunten formuleren voor dit afstemmingsoverleg. Andersom kunnen de provincies via dit overleg informatie delen met de netwerksamenwerking.

Staatsbosbeheer en de gemeenten zetten zich gezamenlijk in voor het versterken van de netwerksamenwerking. Een Biesboschregisseur wordt aangesteld met als taak het versterken van het Biesboschnetwerk. Daarnaast coördineert de Biesboschregisseur de samenwerking binnen de netwerksamenwerking en de communicatie en informatiestructuur binnen het netwerk. De Biesboschregisseur stuurt op de uitvoering van voorliggend uitvoeringsprogramma en verbindt partners binnen de netwerksamenwerking.

Het bestaande netwerk wordt onderhouden door de partners betrokken te houden en regelmatig te informeren over actualiteiten en ontwikkelingen. Dit gebeurt op basis van het gezamenlijke uitvoeringsprogramma. Daarnaast wordt geïnvesteerd in nieuwe contacten met partijen die zich aan willen sluiten bij het Biesboschnetwerk. Belangrijk hierbij is dat deze partijen zich verantwoordelijk voelen voor het gebied en een bijdrage willen leveren aan de toekomst van de Biesbosch en/of de projecten en activiteiten uit de gebiedsvisie. De sleutelwoorden hierbij zijn eigen verantwoordelijkheid en eigenaarschap.

Betrokken partijen en samenwerkingspartners

Voor dit thema ligt de verantwoordelijkheid vooral bij Staatsbosbeheer en de gemeenten Altena, Dordrecht en Drimmelen. Daarnaast spelen NLDelta en de provincies Noord-Brabant en Zuid-Holland binnen dit thema een rol. Gericht op het versterken van de netwerksamenwerking wordt uiteraard uitdrukkelijk de samenwerking gezocht met de overige partners in de netwerksamenwerking.

10.3 Recreatie en toerisme

Om het voorzieningenniveau te versterken in balans met de natuurwaarden worden de handen ineengeslagen. Staatsbosbeheer, gemeenten, natuurverenigingen, watersporters en ondernemers gaan samen optrekken om de bestaande voorzieningen te onderhouden en verduurzamen en nieuwe voorzieningen te realiseren. Hiervoor wordt een recreatieplan gemaakt waarin volgende onderdelen een plek krijgen:

- onderhoud van bestaande aanlegplaatsen;
- nieuwe aanlegplaatsen (voor verschillende doelgroepen) op locaties waar de natuurwaarden dit toelaten (inclusief het onderhoud ervan);
- recreatievoorzieningen op basis van de recreatieve zonering en het bezoekersmanagement;
- afvalmanagement;
- verkennen van mogelijkheden om (compost)toiletten te plaatsen;
- verantwoordelijkheid voor de voorzieningen;
- kostenplaatje en financieringsvoorstel via een Biesboschpas of -vignet.

Voor de ontwikkeling van nieuwe recreatieve activiteiten (zoals bijvoorbeeld meerdaagse arrangementen) in en rond het gebied wordt gerekend op ondernemerschap vanuit particulieren en ondernemers. Duurzaamheid dient hierbij centraal te staan. Bij het toetsen van nieuwe ontwikkelingen besteden de gemeenten hier uitdrukkelijk aandacht aan. De recreatieve zonering vormt een belangrijke basis voor het toetsen van nieuwe ontwikkelingen. Hierbij wordt ook gekeken naar de schil rondom het gebied.

Het verduurzamen en klimaatadaptief maken van de bestaande en nieuwe recreatieve en toeristische voorzieningen in het gebied wordt gestimuleerd vanuit Staatsbosbeheer en de gemeenten. Ook hierbij wordt uiteraard samengewerkt met de watersporters, ondernemers en andere gebruikersgroepen in het gebied. De samenwerking wordt gezocht met de provincies om hiervoor wellicht middelen beschikbaar te krijgen.

Betrokken partijen en samenwerkingspartners

Bij dit thema zijn alle partijen uit de netwerksamenwerking in meer of mindere mate betrokken. Binnen de netwerk-samenwerking kunnen kleinere samenwerkingsverbanden en coalities ontstaan die met dit thema aan de slag gaan.

10.4 Bezoekersmanagement

Om de doelstellingen binnen het thema bezoekersmanagement te bereiken, moeten ook voor dit thema de handen ineen geslagen worden. Alle partners in de netwerksamenwerking kunnen immers bijdragen aan het sturen van de bezoekers in plaats en tijd, bijvoorbeeld door gasten te verwijzen naar de juiste locaties in het gebied en door evenementen of activiteiten te organiseren op rustige momenten. Ook samenwerking en afstemming met NLDelta moet hieraan bijdragen.

Hiervoor wordt:

- in het recreatieplan (zie onder het thema recreatie en toerisme) ingezet op de juiste voorzieningen op de juiste plekken (op basis van de recreatieve zonering);
- een verkenning uitgevoerd naar de bestaande gebieden buiten het Natura 2000-gebied waar de recreatieve voorzieningen versterkt kunnen worden en naar eventuele nieuwe gebieden die aangewezen kunnen worden voor intensieve recreatie (al dan niet in combinatie met de ontwikkeling van nieuwe natuur);
- verkend of de druktemeter van Visit Brabant ingezet kan worden als communicatiemiddel (zie het thema communicatie en marketing) om bezoekers te spreiden in de tijd;
- ingezet op communicatie om de bewustwording van bezoekers te verbeteren en (gedrags)regels over te brengen (zie ook het thema communicatie en marketing);
- de samenwerking met en tussen ondernemers en vrijwilligers die in het gebied werkzaam zijn versterkt;
- de samenwerking en afstemming met NLDelta benut om bezoekers over een groter gebied te spreiden.

Voor het versterken van de samenwerking met en tussen ondernemers en vrijwilligers die in het gebied werkzaam zijn, wordt het bestaande gastherennetwerk benut en verder uitgebouwd. Deze activiteit is verder uitgewerkt binnen het thema educatie.

Betrokken partijen en samenwerkingspartners
Ook bij dit thema zijn alle partijen uit de netwerksamenwerking in meer of mindere mate betrokken. Binnen de netwerksamenwerking kunnen kleinere samenwerkingsverbanden en coalities ontstaan die met dit thema aan de slag gaan.

10.5 Communicatie en marketing

Gericht op de interne communicatie wordt een beknopt communicatieplan opgesteld waarin beschreven wordt op welke wijze de betrokkenheid van de partners in de netwerksamenwerking wordt behouden en versterkt. Daarnaast wordt ingegaan op de wijze waarop de partijen, zowel binnen als buiten de netwerksamenwerking, worden geïnformeerd over de stand van zaken van het uitvoeringsprogramma en de actualiteiten en ontwikkelingen in het gebied. Het uitvoeringsprogramma vormt de leidraad voor de interne communicatie. De netwerkpartners zijn hiervoor gezamenlijk verantwoordelijk.

Voor de externe communicatie en marketing is het belangrijk dat alle partners in het netwerk hetzelfde verhaal vertellen aan de bezoekers, zodat de identiteit en boodschap van het gebied duidelijk is en behouden blijft. Een periodiek overleg wordt opgezet met alle partners die zich bezig houden met communicatie en marketing in en rond het gebied. Hierbij worden ook de toeristische beleidsambtenaren van de gemeenten betrokken.

Gezamenlijk wordt een marketingplan opgesteld. Dit plan borduurt voort op wat er in de afgelopen jaren in gang is gezet vanuit een breed marketing- en communicatieteam en strategisch kernteam onder aanvoering van het Parkschap. Het plan richt zich hoofdzakelijk op het doorontwikkelen van het merk Biesbosch (mede in relatie tot NLDelta). Daarbij wordt ingezet op het informeren en voorlichten van bezoekers en het uitdragen van de identiteit en hierbij behorende boodschap van het gebied. Hierbij komen de volgende thema's aan bod:

- natuurwaarden en cultuurhistorische waarden
- recreatieve voorzieningen
- toegankelijkheid/bereikbaarheid
- gedragsregels en bewustwording
- duurzaamheid en klimaatadaptatie

Daarnaast worden in het communicatieplan afspraken gemaakt over de communicatie uitingen (bijvoorbeeld een huisstijl, website, nieuwsbrieven, info-mailadres, publicaties, informatieborden). Uiteraard wordt hierover afstemming gezocht met NLDelta en in 2021 ook met de Samenwerkende Nationale Parken (SNP).

Het themajaar rondom 600 jaar Sint Elisabethvloed in 2021 wordt benut om extra aandacht te genereren voor (het verhaal van) de Biesbosch. Gezamenlijk wordt ingezet op een interessant programma van activiteiten.

Betrokken partijen en samenwerkingspartners
Binnen het thema communicatie en marketing wordt samengewerkt tussen en met veel verschillende partijen uit de netwerksamenwerking: Staatsbosbeheer, gemeenten, provincies, de bezoekerscentra, het gastherennetwerk,

ondernemers, marketingorganisaties, vrijwilligers, enzovoorts. Belangrijk is dat alle partijen hetzelfde verhaal vertellen aan de bezoekers, zodat de identiteit en boodschap van het gebied duidelijk is en behouden blijft. Ook de samenwerking met NLDelta binnen dit thema is van groot belang.

10.6 Educatie

De projecten en activiteiten voor het thema educatie betreffen de drie onderdelen:

- een programma voor scholen
- de opleiding en coördinatie van de vrijwillige gidsen in het gebied
- behoud en ontwikkeling van het gastherennetwerk

Scholenprogramma

De activiteiten ten behoeve van het scholenprogramma zijn gericht op:

- het opzetten van een gezamenlijk scholenprogramma met het Biesboschcentrum Dordrecht, het Biesbosch MuseumEiland en het Biesboschcentrum Drimmelen;
- afstemmen van het scholenprogramma met het programma vanuit NLDelta;
- in afstemming met NLDelta ook de thema's klimaatadaptatie en duurzaamheid een plek geven binnen het scholenprogramma;
- het zoeken naar financiering voor het verder uitbouwen van het scholenprogramma;
- het werven van nieuwe scholen die mee gaan doen;
- het voortzetten van het project 'Groen doet Goed' gericht op scholieren binnen de provincie Zuid-Holland.

Gidsennetwerk

Gericht op de vrijwillige school- en publieksgidsen wordt ingezet op:

- coördinatie van het vrijwilligersnetwerk door IVN in samenwerking met de bezoekerscentra (uniformiteit in de vergoedingen, uitstraling en boodschap);
- het verzorgen van een opleiding voor de gidsen in de Biesbosch door IVN (in samenspraak met NLDelta);
- het werven van nieuwe vrijwilligers en het vormen van één gidsennetwerk voor de Biesbosch;
- binnen NLDelta verbinding zoeken met andere vrijwilligersnetwerken;
- het organiseren van activiteiten in het gebied vanuit het vrijwilligersnetwerk in samenwerking met onder andere bezoekerscentra en ondernemers (bijvoorbeeld lezingen, wandeltochten, kanotochten en excursies).

Gastherennetwerk

Activiteiten gericht op het versterken van het gastherennetwerk zijn:

- het gastherennetwerk voortzetten en uitbouwen samen met de gastheren en in afstemming met NLDelta;
- samen met de gastheren een financieringsmodel voor het gastherennetwerk uitwerken;
- organiseren van activiteiten voor en door het gastherennetwerk;
- het gastherennetwerk benutten om bewustwording voor natuurwaarden bij bezoekers te vergroten;
- het gastherennetwerk betrekken bij het opstellen en uitvoeren van het communicatieplan (zie hoofdstuk communicatie en marketing).

Overige

Daarnaast zouden de volgende projecten en activiteiten (die soms in het verleden al in gang gezet zijn) opgepakt kunnen worden:

- Beleefweek: gedurende één week van het jaar worden verschillende activiteiten georganiseerd in de Biesbosch. Doel is het beleven van het gebied, maar gelijktijdig het uitdragen van de boodschap en het vergroten van het bewustzijn van de bezoekers.
- Natuur en theater: het organiseren van theatervoorstellingen in het natuurgebied met respect voor de natuurwaarden.
- Biesbosch, bron van gezond leven: dit project is gericht op de natuur als belangrijke basis voor de gezondheid van mensen.
- Schone Rivieren acties: minimaal één keer per jaar wordt een opschoonactie georganiseerd in het gebied, waarbij alle gebruikers worden betrokken om samen het gebied schoner te maken. Het netwerk van rivierafvalonderzoekers in de Biesbosch wordt uitgebreid.

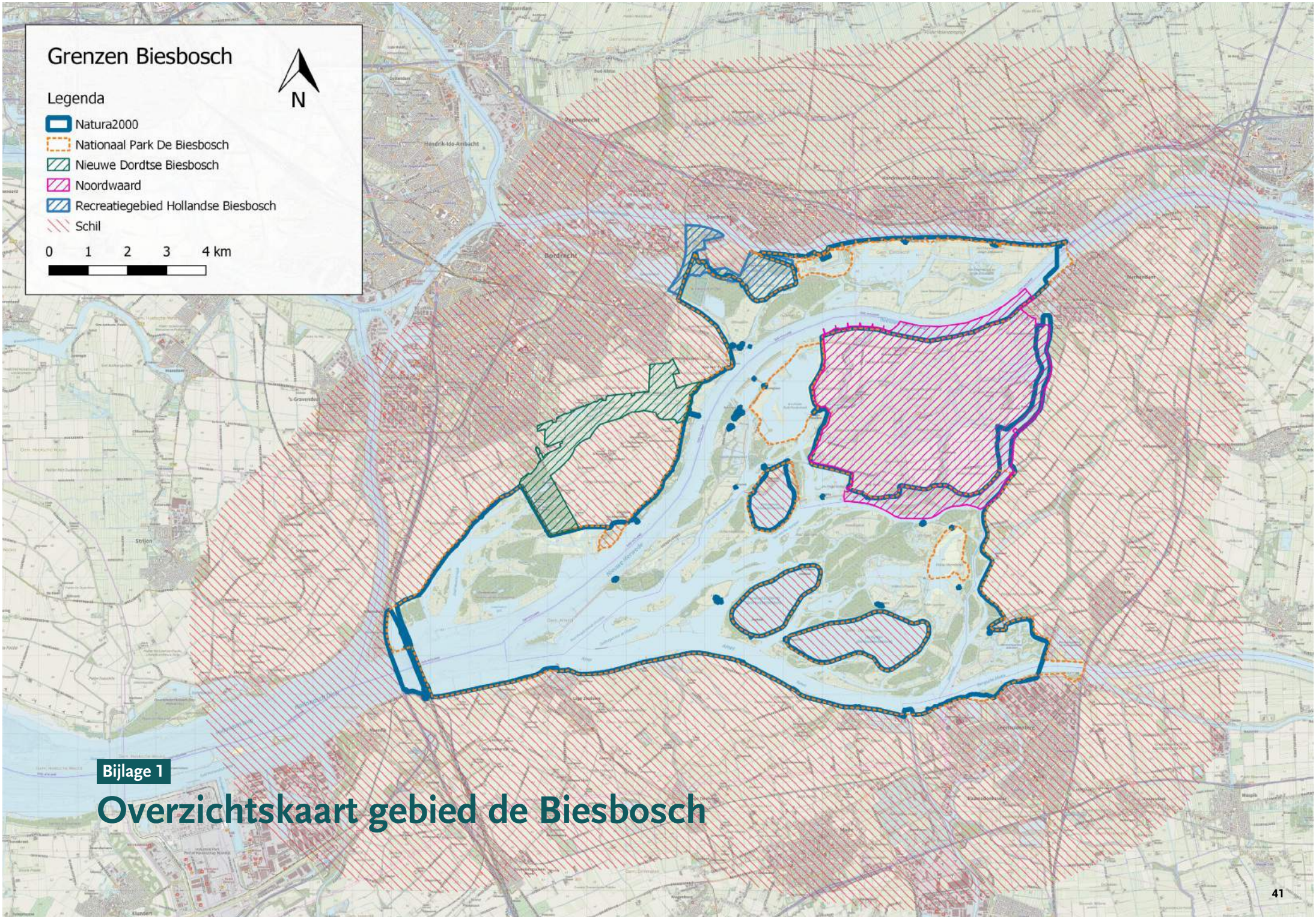
Betrokken partijen en samenwerkingspartners

Om de activiteiten rond het thema educatie te coördineren wordt de werkgroep educatie die voorheen actief was binnen het Parkschap nieuw leven ingeblazen. In deze werkgroep zullen in elk geval IVN, Staatsbosbeheer, het Biesboschcentrum Dordrecht, het Biesbosch MuseumEiland en het Biesboschcentrum Drimmelen participeren. Ook andere partijen uit het netwerk kunnen hierbij aanhaken. Belangrijk is bovendien om NLDelta te betrekken bij de uitvoeringsactiviteiten.

Schotse Hooglanders

Bijlagen

Bijlage 1

Overzichtskaart gebied de Biesbosch

Bijlage 2

Relevante (beleids)kaders

Nationale parken in Nederland

Op nationaal niveau ligt de focus in de Nationale Omgevingsvisie op 'een duurzaam perspectief voor de leefomgeving' . Het gaat over het inspelen op uitdagingen, zoals onder andere: veranderende en groeiende steden, de overgang naar een duurzame en circulaire economie en inspelen op klimaatverandering. Hiervoor is een nieuwe manier van werken nodig: in goede samenwerking tussen overheden, bedrijven, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties en burgers. Uitgangspunt is dat ontwikkelingen in samenhang met elkaar bekeken worden, zodat betere en meer geïntegreerde keuzes worden gemaakt.

Interessante ambities voor natuur vanuit de Nationale Omgevingsvisie zijn:

- De natuur floreert in 2050.
- Goede balans tussen gebouwde omgeving en open landschap, tussen natuur en cultuur en tussen land en water met goede verbindingen tussen de gebieden.
- Landgebruik in balans met natuurlijke systemen en ontwikkelingen in het landelijk gebied gaan niet ten koste van de landschappelijke waarden.
- Natuur nabij de stad is belangrijk voor een goede leefkwaliteit.
- Voor een veilig en gezond leven is een robuuste natuur belangrijk.
- Natuurinclusieve ontwikkeling is van belang: het areaal natuur neemt toe en water- en milieucondities zijn verbeterd.
- Erfgoed en identiteit zijn belangrijk.
- Naast het realiseren van een goede leefomgevingskwaliteit (waarvoor natuur en landschap belangrijk zijn), zijn ook het behouden en versterken van cultureel erfgoed en landschappelijke en natuurlijke kwaliteiten van (inter)nationaal belang en het verbeteren en beschermen van de biodiversiteit van nationaal belang.
- Nationale parken kunnen een bijdrage leveren aan grote ruimtelijke opgaven mits de bescherming van de unieke waarden in deze gebieden is gewaarborgd. Het Rijk is medeverantwoordelijk voor de bescherming van belangrijke open ruimten, zoals de nationale parken.
- Onderdeel van de opgave om biodiversiteit te verbeteren en beschermen is het realiseren van 80.000 ha extra natuurgebied.
- Gemeenten hebben de primaire verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van de leefomgeving, waarvan natuur en landschap integraal onderdeel uitmaken.
- Een robuust en verbonden geheel van natuurgebieden is noodzakelijk voor het herstel van de biodiversiteit.

Nationale Parken
De Nationale Parken van de toekomst zijn de iconen voor synergie tussen landschap, natuur, landbouw en energie. Daarvoor is een kwaliteitssprong nodig, waarbij het initiatief in de gebieden zelf ligt. Er wordt onder andere ingezet op een ruimere begrenzing van de Nationale Parken. Bij de meeste van de huidige Nationale Parken is alleen de natuurkern begrensd. Een ruimere begrenzing van een Nationaal Park maakt het mogelijk dat de kwetsbare natuurkernen binnen het gebied beter beschermd kunnen blijven en dat in het omliggende landschap een overgang naar meer menselijke activiteit ontstaat. Door deze opschaling en door samenhang aan te brengen tussen het landschap, de landschapsecologie en de cultuurhistorie van een gebied, ontstaat meer eenheid. Dit geeft ruimte voor zonering en keuzes tussen gebruiksfuncties. De samenhang vormt de basis voor de ontwikkeling van een eigen gebiedsidentiteit en kan daarmee een impuls geven aan de ruimtelijke kwaliteit en economische waarde van een gebied. Ruimte om te experimenteren vormt steeds een belangrijk onderdeel van de aanpak. De Nationale Parken bieden zo een onderscheidende, aansprekende en verbindende structuur, waarbinnen verschillende functies in samenhang en met kwaliteit kunnen worden gerealiseerd, in aansluiting op de grote opgaven in Nederland.

Citaat uit: ontwerp Nationale Omgevingsvisie (Novi)

NLDelta

NLDelta is één van de gebieden die de status van Nationaal Park nieuwe stijl gaat aanvragen bij het ministerie van LNV. Hiervoor is een ambitieboek opgesteld gericht op de toekomst van het gebied en wordt een statusaanvraag bij het ministerie voorbereid voor begin 2021 .

NLDelta is een uniek gebied . De natuur, mens en economie vormen al meer dan 600 jaar een hechte drie-eenheid. Alles draait om leven met de natuur en in het bijzonder het water. Het gebied richt zich op drie pijlers:

- natuur: de natuurlijke basis versterken;
- mens: de unieke belevenis vergroten;
- economie: aanjager voor een duurzame regio.

Binnen de pijler natuur wordt ingezet op de deltanatuur: robuust, onderling verbonden en onderscheidend. De deltanatuur wordt gekenmerkt door de dynamische overgang van rivier naar zee met alle landschappelijke en ecologische verschijningsvormen die daarbij horen. De pijler mens richt zich op het deltapark: een typisch Nederlands verhaal, de handen uit de mouwen steken en vindingrijkheid. Mensen wonen en leven al eeuwenlang met het water en dat is terug te zien in de steden, dorpen en havens, de linies en forten en het watermanagement.
De pijler economie zet in op de duurzame delta: samenwerking, innovatie en ontwikkeling. Ademruimte voor de stad, een bijzonder vestigingsklimaat en een proeftuin voor nieuwe ontwikkelingen die bijdragen aan natuur en landschap.

De Biesbosch is binnen NLDelta het grootste aaneengesloten natuurgebied. Vanwege de unieke natuurkwaliteit is De Biesbosch één belangrijk icoon binnen NLDelta. Bovendien is het gebied belangrijk voor waterberging (bijvoorbeeld in de Noordwaard) en voor de drinkwatervoorziening (met drie drinkwaterbassins die Rotterdam en omstreken van drinkwater voorzien).

Iconen
Noordzee
Voorne
Voornes Duin
Kwade Hoek
Putten
Heltevoetsluis
Scheelhoek
Ouddorp
Stellendam
Noordrand Goeree
Goeree
Meneerseplaat
Middelharnis
Haringvliet
Overflakkee
Grevelingen
Oosterschelde
Hellegatsplaten
Volkerak
Dintelse Gorzen
Dinteloord
Benedensas
Rotterdam
Carnisse Griënden
Rhoonse griënden
Spijkenisse
Dude Maas
Hoekse
Waard
Korendijkse Slikken
Oudeland van Strijen
Tiengemeten
Strijen
Numansdorp
Oeverlanden Hollands Diep
Hollands Diep
Willemstad
Sassenplaat
Zevenbergen
Kinderdijk
Alblasserdam
Sophiapolder
Hendrik-Ido-Ambacht
Papendrecht
Sliedrecht
Zwijndrecht
Puttershoek
Dordrecht
Eiland van Dordrecht
Nationaal Park
Nieuwe - Merwede
Noordwaard
De Biesbosch
Spaarbekkens Biesbosch
Nieuwe Dordtse Biesbosch
Dordtse Kil
Hardinxveld-Giessendam
Werkendam
Gorinchem
Woudrichem
Sleeuwijk
Munnikenland
Land van Heusden en Altena
Hank
Lage Zwaluwe
Drimmelen
Geertruidenberg
Bergse Maas
Moerdijk
Oosterhout
Breda

Bijlage 2

Relevante (beleids)kaders

Wet natuurbescherming en Beheerplan Natura 2000

De Wet natuurbescherming beschermt Nederlandse natuurgebieden en planten- en diersoorten. Binnen deze wet is ook de bescherming van Natura 2000-gebieden geregeld. Deze Natura 2000-gebieden zijn aangewezen beschermingszones op grond van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijnen. Voor alle Natura 2000-gebieden worden beheerplannen opgesteld waarin de maatregelen staan die nodig zijn om de instandhouding van het gebied te borgen.

De Biesbosch is aangeduid als Natura 2000-gebied. De Biesbosch is van belang voor een groot aantal habitattypen en moerassoorten, waaronder de bever, ijsvogel, blauwborst, noordse woelmuis, fint en grote modderkruiper. Ook is het gebied rijk aan bijzondere mossen .

De belangrijkste opgave voor de Biesbosch is een kwaliteitsverbetering van het zoetwatergetijdengebied voor vochtige alluviale bossen, ruigten en zomen, slikkige rivieroevers, vissoorten, de noordse woelmuis, de tonghaarmuts en de bever. Daarnaast moet er kwaliteitsverbetering en uitbreiding van het rietmoeras plaatsvinden met daarbij behorende (broed)vogels. En ten slotte ligt er een opgave voor herstel en verbetering van de stroomdalgraslanden en glanshaver- en vossenstaarthooilanden.

De Biesbosch valt onder het landschapstype rivierengebied. De landschappelijke kernopgaven voor het rivierengebied worden als volgt beschreven:

“Versterken van landschappelijke samenhang binnen het rivierengebied en met omgeving door herstel van ecologische relaties tussen binnendijkse en buitendijkse gebieden. Verbinden van leefgebieden van amfibieën, leefgebieden van vissen, met bossen binnendijks, met moerassystemen op de Natte As, met hogere zandgronden en beeksystemen. Verder behoud van huidige slaapplaatsen en foerageergebieden vogels in komgronden, behoud en herstel binnen uiterwaarden van afwisseling tussen grootschalige én open gebieden met kleinschalige én half open gebieden. Herstel van evenwichtige verdeling met laaggelegen uiterwaarden (rietmoerassen en vochtige alluviale bossen) met hooggelegen uiterwaarden (met droge hardhoutooibossen) met nevengeulen en met diepe plassen bij voorkeur door herstel van erosie en sedimentatieprocessen, herstel van rivierdelta’s én zoetwatergetijdegebied met voldoende doorstroming en overstromingsdynamiek én met doorgaande verbinding naar Europese achterland voor trekvissen”
(Aanwijzingsbesluit, Ministerie van EZ, 2013).

Hierop aansluitend zijn voor de Biesbosch enkele specifieke kernopgaven en instandhoudingsdoelstellingen voor de verschillende soorten beschreven. In onderstaande tabel zijn de kernopgaven samengevat:

Tabel 2.1. Kernopgaven van de Biesbosch (Ministerie van LNV, 2006).

Kernopgave (en code)	**Beschrijving kernopgave**
3.05 Kwaliteitsverbetering zoetwatergetijdegebied	Kwaliteitsverbetering zoetwatergetijdegebied t.b.v. vochtige alluviale bossen (zachthoutooibossen) *H91E0_A, ruigten en zomen (harig wilgenroosje) H6430_B, slikkige rivieroevers H3270, fint H1103 (inclusief paaiplaats), noordse woelmuis *H1340, tonghaarmuts H1387 en bever H1337.
3.08 Rietmoeras	Kwaliteitsverbetering en uitbreiding rietmoeras met de daarbij behorende broedvogels (roerdomp A021), aangevuld met noordse woelmuis *H1340.
3.09 Vochtige graslanden	Herstel glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart) H6510_B.
3.13 Droge graslanden	Kwaliteitsverbetering en uitbreiding van stroomdalgraslanden *H6120, glanshaver- en vossestaarthooilanden (glanshaver) H6510_A.

Voor de meeste habitattypen en soorten zijn de omstandigheden in het gebied goed genoeg om de instandhoudingsdoelstellingen te kunnen bereiken. Voor een aantal habitattypen is een extra beheerinspanning nodig. Voor een enkele vogelsoort is nader onderzoek nodig om helderheid te krijgen over het bereiken van de doelstellingen. De oorzaak voor het niet kunnen realiseren van een aantal doelstellingen ligt voor een aantal soorten buiten het gebied. Voor de meeste soorten en een groot aantal habitattypen lijkt het inzetten op procesnatuur en het vergroten van de dynamiek te leiden tot het halen van de doelstellingen.

Om de Natura 2000-doelstellingen te halen wordt:
- ingezet op procesnatuur en het vergroten van de dynamiek;
- beheermaatregelen voor enkele habitattypen.

Het beheerplan gaat in op de benodigde maatregelen om de doelstellingen te behalen. Het beheerplan is opgesteld in overleg met alle direct betrokkenen (beheerders, gebruikers, omwonenden, gemeenten, natuurorganisaties en waterschappen). Samen geven partijen invulling aan beschermen, gebruiken en beleven.

Recreatieve Zonering

Op basis van het beheerplan Natura 2000 werken Staatsbosbeheer en gemeenten Altena, Dordrecht en Drimmelen aan de recreatieve zonering voor de Biesbosch. In de recreatieve zonering worden gebieden aangeduid waar meer en minder intensieve recreatie mogelijk is. Gekoppeld hieraan worden kaders gesteld aan de regelgeving en (recreatie)mogelijkheden in de betreffende gebieden. Ook een ambitie om in te zetten op stil en duurzaam varen is onderdeel van de recreatieve zonering.

Omgevingswet, omgevingsvisies en omgevingsplannen

Op 1 januari 2022 gaat de Omgevingswet in werking. Doel van deze wet is de regels voor ruimtelijke projecten te vereenvoudigen en te bundelen. Hierbij staat een goede balans tussen het benutten en beschermen van de fysieke leefomgeving centraal. Op basis van de omgevingswet stellen zowel de provincies als gemeenten omgevingsvisies op waarin de ambities en beleidsdoelen voor de fysieke leefomgeving voor de lange termijn worden vastgelegd. De provinciale omgevingsvisies worden vertaald in een provinciale omgevingsverordening waarin alle regels zijn verankerd. De gemeentelijke omgevingsvisies worden vertaald in omgevingsplannen die de bestaande bestemmingsplannen moeten gaan vervangen.

Zowel bij de provincie Noord-Brabant als de provincie Zuid-Holland wordt voorgesorteerd op de Omgevingswet en zijn er omgevingsvisies en (ontwerp) omgevingsverordeningen opgesteld. Ook bij de gemeenten Altena, Dordrecht en Drimmelen wordt gewerkt aan omgevingsvisies. De gebiedsvisie voor De Biesbosch moet uiteraard aansluiten op de verschillende omgevingsvisies. De ambities en beleidsdoelen mogen niet tegenstrijdig zijn.

Bijlage 3

Stakeholders

Bij het opstellen van de gebiedsvisie zijn de volgende stakeholders betrokken:

- Provincie Noord-Brabant
- Provincie Zuid-Holland
- Rijkswaterstaat
- IVN
- Jachthavens
- Historische haven Woudrichem
- Biesboschcentrum Dordrecht
- Biesbosch Museumeiland
- Dordrecht Marketing
- VVV Biesboschlinie
- Stichting toerisme en recreatie Geertruidenberg
- Beleef de Biesbosch
- Biesbosch Streekfonds
- Bewoners
- Biesboschgidsen
- Gastheren van de Biesbosch
- Horeca
- Verblijfsrecreatie
- Bootverhuurders
- Rondvaartbedrijven
- Outdoorbedrijven
- Veerverbindingen
- Natuurfederatie Geertruidenberg
- Agrarische Natuurvereniging Drimmelen
- ZLTO
- Federatie Hengelsportverenigingen
- Sportvisserij Zuidwest Nederland
- Varend Erfgoed
- Landelijke Vereniging Behoud Historische Bedrijfsvaartuigen
- Federatie van Watersportverenigingen ‘De Biesbosch’
- Watersporters
- Kanoverenigingen
- Vereniging Te Voet / Wandelnetwerk Drechtsteden
- Waterscouts
- Wildbeheereenheid De Biesbosch
- Natuur- en Vogelwacht Biesbosch
- Vogelwerkgroep De Biesbosch
- SOVON Vogelonderzoek Nederland
- Stichting Natuuronderzoek Nederland
- Vereniging van Vrijwilligers Hollandse Biesbosch
- Uitvoeringscoalitie Waterdriehoek
- Gemeente Molenlanden (ambtelijke vertegenwoordiging)
- Gemeente Geertruidenberg (ambtelijke vertegenwoordiging)
- Raadsleden van de gemeenten Altena, Dordrecht en Drimmelen

Bijlage 4

Verslag werksessies

Nationaal Park De Biesbosch

gemeente Drimmelen

Gemeente Altena

Dordrecht

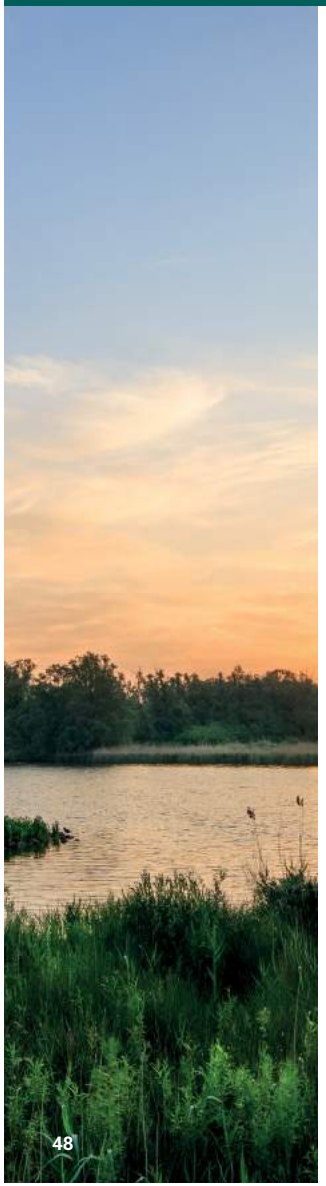
staatsbosbeheer

Verslag werksessies gebiedsvisie De Biesbosch

Inleiding

Inleiding

In opdracht van Staatsbosbeheer en de gemeenten Altena, Dordrecht en Drimmelen wordt een gebiedsvisie voor De Biesbosch opgesteld. Onderdeel van deze visie is een uitvoeringsprogramma met concrete uitvoeringsprojecten en -activiteiten. In verschillende bijeenkomsten is input opgehaald voor de gebiedsvisie en het uitvoeringsprogramma. Dit document vormt het verslag van alle bijeenkomsten. Een deelnemerslijst van de aanwezigen is toegevoegd aan het einde van het verslag. Daarnaast is door 250 stakeholders een vragenlijst ingevuld om (aanvullend) input te leveren voor de gebiedsvisie en het uitvoeringsprogramma.

Er zijn twee verschillende digitale bijeenkomsten georganiseerd. In de eerste bijeenkomsten hebben we in de drie deelgebieden Altena, Dordrecht en Drimmelen algemene input opgehaald over de toekomst van De Biesbosch. In de tweede ronde bijeenkomsten hebben we wederom in de drie deelgebieden input opgehaald. Dit keer aan de hand van drie thema's: duurzaam toerisme, bezoekers en het merk Biesbosch.

1. Aanleiding en achtergrond gebiedsvisie

Staatsbosbeheer en de gemeenten gaan op een nieuwe manier samenwerken in de Biesbosch. Per 1 januari 2021 wordt de huidige samenwerking in de Gemeenschappelijke Regeling (GR) van het Parkschap Nationaal Park De Biesbosch opgeheven. Er wordt gebouwd aan een netwerksamenwerking met alle partijen die actief zijn in en betrokken zijn bij het gebied.

Netwerksamenwerking

In de nieuwe netwerksamenwerking staan participatie, flexibiliteit en eigen verantwoordelijkheid centraal. We vragen betrokkenheid van alle partijen die actief zijn in het gebied en vragen deze partijen om zelf verantwoordelijkheid te nemen voor bepaalde thema's of activiteiten. Anderzijds ontstaat er ook voor alle partijen vrijheid om zelf met nieuwe thema's of activiteiten in het gebied aan de slag te gaan.

Gebiedsvisie en uitvoeringsprogramma

De gebiedsvisie en een hierbij behorend uitvoeringsprogramma vormen de basis voor de nieuwe netwerksamenwerking. Daarnaast is de gebiedsvisie een belangrijke basis voor de positionering van De Biesbosch binnen het grotere Nationaal Park in oprichting NLDelta. In de visie worden de toekomstrichting en de doelstellingen voor het gebied vastgelegd. In het uitvoeringsprogramma ligt de agenda met projecten en activiteiten vast.
De partijen in de netwerksamenwerking zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de uitvoering van het programma. Er komt een Biesboschregisseur om de netwerksamenwerking verder uit te bouwen en het uitvoeringsprogramma aan te jagen. We vragen alle netwerkpartners hierbij om verantwoordelijkheid te nemen voor de uitvoering van projecten en activiteiten in het gebied.

Proces

In het najaar is een concept gebiedsvisie en de eerste aanzet voor het uitvoeringsprogramma gereed. Hiermee komen we terug bij alle netwerkpartners. Streven is aan het eind van het jaar de visie en het uitvoeringsprogramma af te ronden.

2. Recreatieve Zonering

Op basis van de wettelijke kaders vanuit de Natuurbeschermingswet en Natura 2000 wetgeving is een voorstel tot stand gekomen voor de zonering in het gebied. In het najaar wordt een (fysieke) bijeenkomst georganiseerd waarin de zoneringskaarten besproken worden en waarbij specifieke vragen gesteld kunnen worden en opmerkingen gemaakt kunnen worden.
De hoofdlijnen van de zonering zijn weergegeven in de presentatie die via de link hieronder te bekijken is.

Link naar de presentatie

3. Werksessies toekomst van De Biesbosch

Toekomst van De Biesbosch

In de eerste werksessies hebben we input opgehaald gericht op de toekomst van De Biesbosch. Belangrijke conclusie vanuit deze werksessies is dat voor iedereen de natuurwaarden in het gebied voorop staan. Het belangrijkste knelpunt in het gebied is de balans tussen de recreatiedruk en de natuurwaarden. Er spelen veel verschillende belangen in het gebied. Kansen worden gezien in het betrekken van de schil rond het natuurgebied, het beïnvloeden van het gedrag van bezoekers en het sturen van de bezoekersstromen in en rond het gebied. In een wordcloud wordt de input vanuit de werksessies in kernwoorden weergegeven.

Hierna hebben we in verdiepende werksessies doorgepraat over drie thema's: duurzaam toerisme, bezoekers en het merk Biesbosch.
Per thema is in een wordcloud de input verzameld.

Thema duurzaam toerisme

In deze werksessie zijn we ingegaan op het begrip duurzaam kwaliteitstoerisme. Wat betekent dit? Welke voorzieningen passen hierbij? Welke vormen van recreatie en toerisme passen in het gebied en welke niet? Hoe kunnen ondernemers hieraan bijdragen?

Geconstateerd is dat het begrip duurzaamheid gedefinieerd moet worden. Het begrip duurzaamheid spreekt iedereen aan, maar ook hierbij zijn de belangen verschillend. Behoud van de balans tussen natuur en recreatie komt hierbij duidelijk naar voren. Zonering en spreiding van bezoekers zijn belangrijke middelen om met dit thema aan de slag te gaan, de schil rond het gebied kan een belangrijke rol spelen en ondernemers moeten aan de slag met verduurzamen. Stil of elektrisch varen, afvalmanagement en technische ontwikkelingen worden genoemd als kansrijke maatregelen.

Thema bezoekers

We hebben gesproken over het sturen van bezoekers binnen het gebied. Welke gebruikersgroepen willen we in het gebied wel of niet ontvangen? Hoe krijgen we de bezoekers op de juiste plekken in het gebied? Hoe maken we bezoekers bewust van de natuurwaarden en hoe kunnen we het gedrag van bezoekers beïnvloeden?

In principe is iedereen welkom in het gebied, mits de natuurwaarden worden gerespecteerd. Verschillende bezoekersgroepen worden specifiek benoemd: dagbezoekers en meerdaags verblijf, gezinnen met kinderen, schoolgroepen, passagiersschepen, natuurgenieters, wandelaars, fietsers, watersporters en sportvissers. Er is geen behoefte aan overlast veroorzakende groepen, maar de schil rond het gebied wordt genoemd als kansrijk gebied om deze groepen op te vangen. Voorzieningen spelen hierbij een belangrijke rol. Het is echter vooral belangrijk het gedrag van de bezoekers te beinvloeden. Hiervoor zijn communicatie, informatie, voorlichting en educatie belangrijke begrippen en is een belangrijke rol weggelegd voor ondernemers, verenigingen, gidsen, VVV's en bezoekerscentra.

Thema merk Biesbosch

We hebben nagedacht over het merk Biesbosch en het verhaal dat we willen vertellen aan de bezoekers. In 2012 is met een brede groep stakeholders de identiteit van het gebied geformuleerd: De Biesbosch is een rivierdelta met getij, bewerkt land van kreken en wilgenbossen. Hierbij zijn twee kernwoorden geformuleerd waarmee de Biesbosch zich momenteel profileert: dynamisch en avontuurlijk. Wordt deze identiteit onderschreven? Op welke gebruikersgroepen richten we de communicatie? En hoe profileren we het gebied binnen het nationaal park in oprichting NLDelta?

De identiteit wordt onderschreven, maar de kernwoorden moeten meer aansluiten op de unieke natuurwaarden in het gebied. De gebruikersgroepen waarop de communicatie gericht zou moeten worden zijn divers; gezinnen met kinderen, senioren, scholieren, sportieve mensen, wandelaars, fietsers en de inwoners. De verschillende deelgebieden verschillen van karakter en spreken daarom verschillende gebruikersgroepen aan. Hierop moet ingespeeld worden in de communicatie.

Mailadressen en contacten

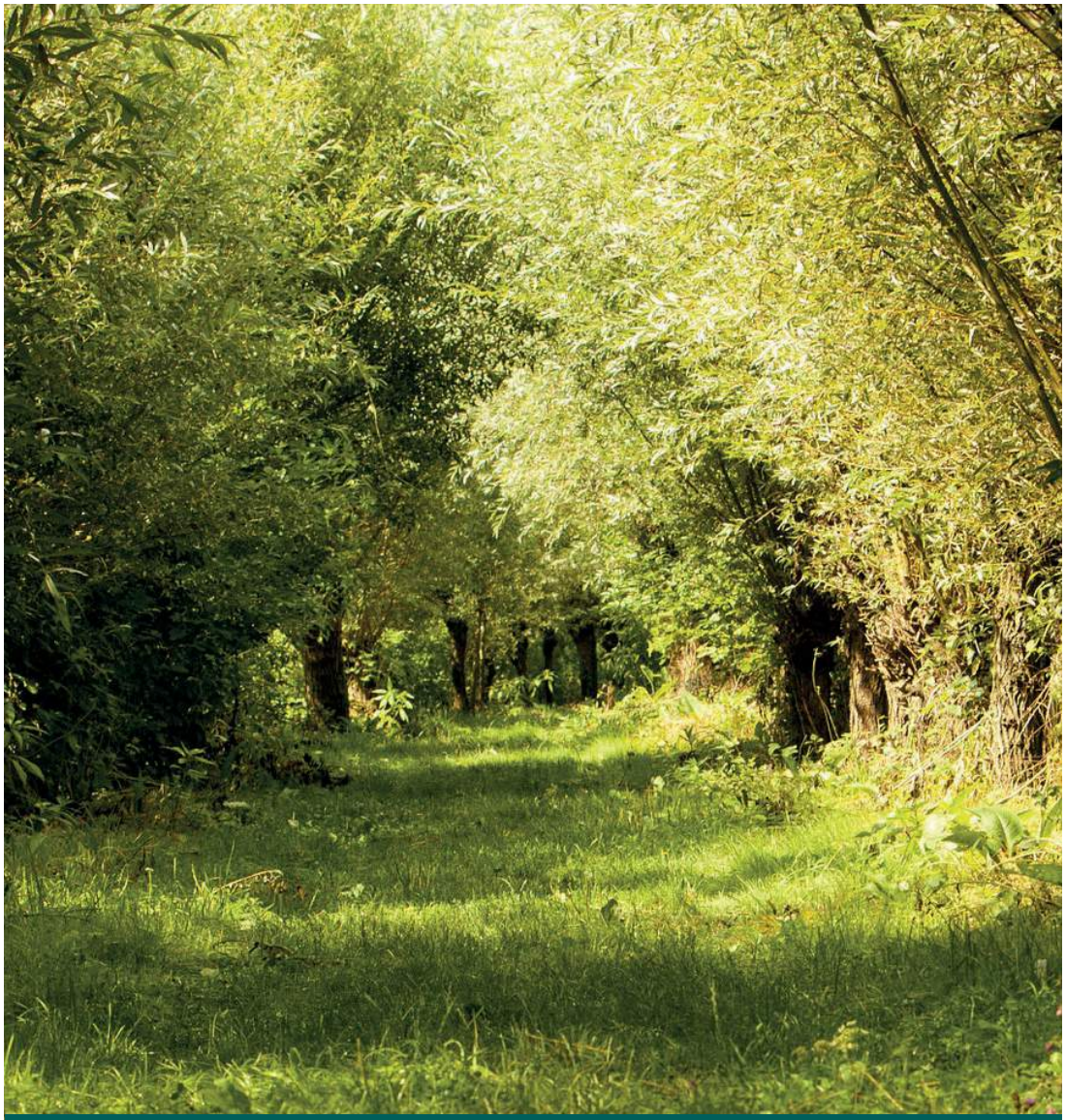
Vragen en opmerkingen over de gebiedsvisie en het uitvoeringsprogramma kunnen gestuurd worden naar: gebiedsvisiebiesbosch@gmail.com. Vragen en opmerkingen over de recreatieve zonering kunnen gestuurd worden naar Daniel Bakker van Staatsbosbeheer: d.bakker@staatsbosbeheer.nl.

Stakeholders

Aan de verschillende werksessies hebben de volgende stakeholders deelgenomen:

- ANV Drimmelen
- Beleef de Biesbosch
- Bewoners
- Biesbosch Adventures
- Biesbosch Aktief
- Biesbosch Business
- Biesbosch Museumeiland
- Biesbosch Sloepenverhuur
- Biesbosch Streekfonds
- Biesboschcentrum Dordrecht
- Delta Safari
- De Biesbosch In
- Diepstraten botenverhuur
- Federatie van Hengelsportverenigingen de Alm en Biesbosch
- Federatie van watersportverenigingen rond De Biesbosch
- Fort Bakkerskil
- Gastheren van de Biesbosch (toeristisch-recreatieve ondernemers)
- Gemeente Altena
- Gemeente Dordrecht
- Gemeente Drimmelen
- Gemeente Geertruidenberg
- Gemeente Molenlanden
- Hengelsportvereniging De Vrolijke Vissers Hank
- IVN
- Jachthaven van Oversteeg
- Jachthavens
- Natuurfederatie Geertruidenberg
- Natuur- en Vogelwacht Biesbosch
- Ondernemersvereniging Samen Een Drimmelen
- Parkschap Nationaal Park De Biesbosch
- Poort naar de Biesbosch
- Provincie Noord-Brabant
- Provincie Zuid-Holland
- Raadsleden van de 3 gemeenten
- Rondvaartbedrijf Zilvermeeuw
- Sportvisserij Zuidwest Nederland
- Staatsbosbeheer
- Stichting Biesboschbeleving
- Stichting toerisme en recreatie Geertruidenberg
- Uitvoeringscoalitie Waterdriehoek
- Van Chastelet cultuurbedrijf
- Vereniging Te Voet / Wandelnetwerk Drechtsteden
- Vereniging van Vrijwilligers Hollandse Biesbosch
- VVV Biesboschlinie
- Watersport Botenverhuur

Daarnaast is de vragenlijst door 250 stakeholders ingevuld.

Samengesteld en opgemaakt door:

ORBIS
natuur | landschap | klimaat

Nationaal Park
De Biesbosch

Gemeente
Altena

DORDRECHT

gemeente
Drimmelen

staatsbosbeheer